

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

**ПРАВИЛНИК
ЗА УЧЕБНАТА ДЕЙНОСТ
НА УНСС**

2015

Съдържание

Част първа	
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	4
Част втора	
ОБУЧЕНИЕ НА СТУДЕНТИ.....	5
Глава първа	
СТУДЕНТИ.....	5
Глава втора	
ОБУЧЕНИЕ В ОКС "БАКАЛАВЪР" И В СПЕЦИАЛНОСТИ ОТ РЕГУЛИРАНИТЕ ПРОФЕСИИ.....	12
Глава трета	
ОБУЧЕНИЕ В ОКС "МАГИСТЪР"	21
Глава четвърта	
ОЦЕНЯВАНЕ НА АКАДЕМИЧНИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ НА СТУДЕНТИТЕ	29
Част трета	
ДОКТОР	38
Глава пета	
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	38
Глава шеста	
ОБУЧЕНИЕ НА ДОКТОРАНТИТЕ	39
Глава седма	
ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДОКТОРАНТИТЕ.....	48
Глава осма	
ЗАЩИТА НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД.....	49
Глава девета	
ФИНАНСОВИ ОТНОШЕНИЯ	57
Част четвърта	
ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ	60
Глава десета	
ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ.....	60
Част пета	
АКАДЕМИЧЕН СЪСТАВ.....	63
Глава единадесета	
ПРЕПОДАВАТЕЛИ	63

Глава дванадесета	
САНКЦИОННИ РАЗПОРЕДБИ	70
ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	74
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	74

Част първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този правилник урежда организацията и управлението на учебната дейност в Университета за национално и световно стопанство (УНСС).

Чл. 2. (1) В УНСС се обучават:

1. студенти в образователно-квалификационните степени "бакалавър" и "магистър";
2. докторанти в образователната и научна степен "доктор";
3. специализанти за повишаване на квалификацията;
4. студенти и курсисти в специализирани езикови и други курсове.

(2) Формите на обучение могат да бъдат редовна, задочна, дистанционна, индивидуална, на самостоятелна подготовка.

(3) Обучението е субсидирано от държавата (държавна поръчка) и срещу заплащане съгласно действащите нормативни актове и този правилник.

(4) Таксите за обучение и административните такси на студентите, докторантите, специализантите и курсистите се определят съобразно действащите нормативни актове, този правилник и решения на Академичния съвет (АС) на УНСС.

Чл. 3. В УНСС се обучават български и чуждестранни граждани.

Чл. 4. (1) Статутът на студент, докторант, специализант и курсист се придобива със записването в УНСС при условията, предвидени в този правилник, в правилниците на УНСС за прием на студентите в образователно-квалификационни степени (ОКС) "бакалавър" и "магистър" и в правилника за прием в образователно-научна степен (ОНС) "доктор".

(2) На успешно завършилите обучението се издава документ от УНСС съгласно нормативно определените държавни изисквания.

Чл. 5. (1) При обучението в УНСС не се допускат привилегии и ограничения, свързани с раса, народност, етническа принадлежност, пол, социален произход, политически възгледи и вероизповедание.

(2) Обучението в УНСС се осъществява в духа на общочовешките ценности и националните традиции, в съответствие със световните научни постижения и утвърдените принципи на европейското и световното образователно пространство.

Част втора **ОБУЧЕНИЕ НА СТУДЕНТИ**

Глава първа **СТУДЕНТИ**

Прием

Чл. 6. (1) Приемът на студентите се извършва по професионални направления, поднаправления и специалности на висшето образование, които се утвърждават ежегодно от АС.

(2) Изискванията за прием за обучение на български граждани и на други граждани от Европейския съюз (ЕС) и от Европейското икономическо пространство (ЕИП) в образователно-квалификационните степени (ОКС) "бакалавър" и "магистър" се регламентират с нормативните актове в областта на висшето образование, този правилник и решения на АС и се огласяват ежегодно в правилниците на УНСС за прием в ОКС "бакалавър" и ОКС "магистър" и по други начини.

(3) Приемът на чуждестранни граждани от държави извън ЕС се урежда с Наредбата за държавните изисквания за приемане на студенти във висшите училища на Република България.

(4) Броят на приеманите студенти се утвърждава ежегодно от АС.

(5) Приемът се осъществява по реда и в сроковете, съобразно критериите, определени в правилниците за прием на студенти в УНСС.

Записване

Чл. 7. (1) Записването на студентите става със заповед на ректора на УНСС въз основа на подадени документи и класиране в рамките на утвърдените от АС брой на приеманите студенти по професионални направления, поднаправления и специалности.

(2) Всеки новоприет студент получава индивидуален факултетен номер, записва се в главната книга, издава му се студентска книжка и се регистрира в информационната система "Студент". При записването се определят потокът и групата, в която се обучава студентът.

(3) Студентската книжка се подписва от ректора на УНСС, от декана на факултета и се подпечатва с печата на дирекция "Учебна дейност" – за студентите от редовна форма на обучение, или с печата на Центъра за дистанционно обучение (ЦДО) – за студентите от дистанционна форма на обучение.

(4) При записване новоприетият студент представя оригинална диплома за завършено предходно образование.

Потоци, групи и административно обслужване

Чл. 8. (1) Обучението на студентите се организира в потоци и групи.

(2) Потокът обединява студенти от учебни групи от различни направления, поднаправления или специалности или от едно направление, поднаправление или специалност за провеждане на лекционен курс по определена учебна дисциплина. При невъзможност да се формира поток по изключение лекционен курс може да се чете и пред отделна група.

(3) Упражненията се провеждат по учебни групи, като при провеждане на учебния процес не се допуска обединяването на учебни групи, освен ако извънредни обстоятелства налагат това.

(4) Минималният и максималният брой на студентите по потоци и групи се определят с решение на Ректорския съвет.

Чл. 9. (1) Разпределението на студентите по потоци и групи се извършва от:

1. Дирекция "Учебна дейност" – за редовно обучение;
2. Центъра за дистанционно обучение – за дистанционно обучение.

(2) (Изм. – Решение на АС № 2/1-3.04.2016 г.) Разписанието на учебните занятия по потоци и групи се изготвя от отдел "Разписание" на дирекция "Учебна дейност".

(3) Разпределението на студентите по ал. 1 и разписанието по ал. 2 се утвърждават от заместник-ректора за съответната образователно-квалификационна степен.

(4) Административното обслужване на студентите се организира и осъществява от дирекция "Учебна дейност" и ЦДО.

(5) За въвеждането и обработката на информацията в информационната система "Студент" отговарят дирекция "Учебна дейност" и ЦДО, а за администрирането и поддържането на системата отговаря дирекция "Информационни технологии".

Учебна документация

Чл. 10. (1) Обучението на студентите се извършва на основата на учебна документация.

(2) Учебната документация включва:

1. квалификационна характеристика на специалността;
2. учебен план на специалността;
3. учебни програми по дисциплините, включени в учебния план;
4. график на учебния процес.

Чл. 11. (1) Квалификационната характеристика определя целите и профила на обучението, знанията и уменията, които се дават на студентите, възможните области на професионална реализация и изпълняваните дейности, както и възможностите за продължаване на обучението и за повишаване на квалификацията.

(2) Квалификационната характеристика се разработва за всяка специалност от катедрата, водеща специалността, приема се от факултетния и от Академичния съвет и се утвърждава от ректора.

Чл. 12. (1) Учебният план се разработва по приети от АС правила. В правилата се регламентират условията и редът за разработване, структурата, формата, съдържанието и условията и редът за приемане и утвърждаване на учебния план.

(2) Учебният план се предлага от катедрата, водеща съответната специалност, обсъжда се и се приема от факултетния и от Академичния съвет и се утвърждава от ректора.

(3) Учебните планове за целите на дистанционното обучение се осигуряват ресурсно съгласно Наредбата за държавните изисквания за организиране на дистанционна форма на обучение във висшите училища, като учебните часове са 30 на сто от хорариума за редовно обучение.

Чл. 13. (1) За всяка учебна дисциплина, включена в учебния план, се изготвя учебна програма.

(2) Учебните програми се изготвят по приети от АС правила. В правилата се регламентират условията и редът за разработване, структурата, формата, съдържанието и условията и редът за приемане и утвърждаване на учебната програма.

(3) Учебните програми се изготвят от титулярите на учебните дисциплини, приемат се от катедрените съвети и от факултетния съвет и се утвърждават от декана.

(4) В учебните програми за дистанционна форма на обучение задължително се включват и указания за самостоятелна подготовка на студентите.

Чл. 14. Началото и краят на всеки семестър и периодите на изпитните сесии, университетските ваканции и празничните дни се определят от годишния график на учебния процес, който се изготвя от заместник-ректора по обучение в ОКС "бакалавър", и заместник-ректора по обучение в ОКС "магистър" и се утвърждава от АС.

Университетска комисия за признаване и трансфер на кредити

Чл. 15. (1) (Изм. – Решение на АС № 2/1-3.04.2016 г.) Орган за признаване и трансфер на кредити в УНСС е Университетската комисия за признаване и трансфер на кредити. Съставът на комисията се определя със заповед на ректора и включва ресорните зам.-ректори и ръководители в УНСС.

(2) Комисията:

1. определя курса на обучение, в който се записват студентите с възстановени права;
2. приравнява обучението на студентите в чужбина по конкурси, обявени от МОН, и при обучение, организирано от УНСС по линия на студентската мобилност в други висши училища в страната и чужбина, към изискванията на учебния план, по който се обучава студентът в УНСС;
3. определя курса на обучение, в който се записват студентите, прехвърлени в УНСС от друго висше училище в страната и чужбина;
4. изпълнява всички други функции, които ѝ се възлагат с този правилник и другите вътрешни актове на УНСС.

(3) Комисията осъществява своята дейност на основата на Правилник за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити в УНСС, приет от АС.

Права и задължения

Чл. 16. (1) Всеки студент на УНСС има право:

1. да избира учебни дисциплини при условията, предвидени в учебния план, а при осигурени условия и определен за УНСС ред – и преподавател, когато обучението по дадена дисциплина се води от повече от един преподавател;
2. да получава квалифицирана помощ за своето професионално, научно и творческо израстване и достъп до библиотеката на УНСС;
3. да завърши обучението си в съкратени срокове, при условията на този правилник;
4. да се обучава едновременно по две специалности в бакалавърска степен на висшето образование. Обучението по новата (втората) специалност е срещу заплащане;
5. да продължи обучението си в по-висока образователно-квалификационна и образователно-научна степен при определените за това условия и ред;
6. да участва в научноизследователската дейност, провеждана от УНСС, от негови организации и звена, като му се гарантират правата на интелектуална собственост;
7. да ползва студентски общежития, столове, както и цялата база на УНСС за учебна, научна, спортна, културна дейност съобразно приетите в УНСС условия и ред за това;
8. да се прехвърли в друго висше училище, специалност и форма на обучение съобразно условията и реда на този правилник;
9. да обжалва пред университетските органи решения, отнасящи се до студентското му положение;

10. да получава държавни стипендии и кредити при условия и по ред, определени в нормативните актове;

11. да прекъсва обучението си и да го продължава при условията на този правилник;

12. да се обучава срещу заплащане по допълнителни курсове и по индивидуален учебен план чрез посещения на редовно организирани занятия за съответните учебни дисциплини;

13. да участва в проекти и програми за вътрешна и международна мобилност;

14. да ползва не по-малко от 30 дни ваканция в рамките на една учебна година;

15. на други права, уредени в Закона за висше образование (ЗВО), Правилника за дейността на УНСС и други вътрешни актове на университета.

(2) Всеки студент има право на субсидирано от държавата обучение еднократно в една образователно-квалификационна степен. Това обстоятелство се декларира при подаването на документи за прием.

(3) Съгласно чл. 70, ал. 2 на ЗВО студентите – сираци на възраст до 26 години, слепи, глухи, инвалиди с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 на сто, военноинвалиди и военнопострадали и лица – на възраст до 26 години, отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане на деца, лишени от родителски грижи, SOS детски селища, центрове за настаняване от семеен тип и с родители, лишени от родителски права, настанени със съдебни решения при роднини или приемни семейства, майки с деца до 6 години и диспансеризирани, могат да се ползват по време на обучението си със специални облекчения, регламентирани в този правилник.

(4) Съгласно чл. 95, ал. 6 от ЗВО от заплащане на такси за обучение се освобождават лица, които са кръгли сираци на възраст до 26 години, лица с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 на сто, военноинвалиди и военнопострадали, лица – на възраст до 26 години, отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане на деца, лишени от родителски грижи, SOS детски селища, центрове за настаняване от семеен тип и с родители, лишени от родителски права, настанени със съдебни решения при роднини или приемни семейства, лица, приети при условия и по ред, определени в акт на Министерския съвет, когато в този акт е предвидено такова освобождаване.

(5) Студенти, записани в дистанционна форма на обучение по правилата на ал. 4 заплащат 30 на сто от семестриалната такса на съответната специалност, която покрива разходите за учебни материали.

(6) (Изм. – Решение на АС № 7/9-11.11.2017 г.) Освобождаването от такса за обучение по ал. 4 и 5 е еднократно за една бакалавърска специалност, една магистърска специалност по държавна поръчка и една магистърска специалност срещу заплащане.

(7) Студентите, обучавани в дистанционна форма, имат правата и задълженията на студентите от редовна форма на обучение в образователно-квалификационна степен "бакалавър", съответно – образователно-квалификационна степен "магистър", с изключение на правата за ползване на общежития.

(8) На студентите, приети за обучение в дистанционна форма, се гарантират необходимите условия за обучение в тази форма, като им се предоставят:

1. индивидуален код за достъп до базирана в интернет система за дистанционно обучение;
2. справочник за организацията на достъпа до информационните ресурси, списък на техническите и комуникационните средства;
3. учебни и методически материали на хартиен носител или техните електронни варианти – всеки семестър за включените в него учебни дисциплини;
4. достъп до допълнителни материали, които включват комплект от казуси и курсови работи, валидни само за текущия семестър, вкл. указания и изисквания за разработването им, както и примери за добре решени такива;
5. достъп до система за контрол на качеството на обучението.

Чл. 17. Всеки студент на УНСС е длъжен:

1. да спазва Правилника за дейността на УНСС, този правилник и всички вътрешни актове на университета;
2. да съдейства за постигане на мисията и целите на УНСС и да утвърждава неговия авторитет;
3. да зачита правата на интелектуална собственост, като носи отговорност за плагиатство;
4. да запише следващия семестър, съответно учебна година, в определените срокове;
5. да посещава учебните занятия и да изпълнява задълженията си, предвидени в учебната документация на професионалното направление, поднаправление, специалност;
6. да полага изпитите си в определените срокове;
7. да заплаща в срок дължимите студентски такси;
8. да опазва имуществото и съблюдава хигиената в УНСС;
9. да не провежда политическа, религиозна и друга непозволена от закона дейност на територията на УНСС;
10. да не уронва името и авторитета на университета;
11. да не нарушава академичния дух и традиции със своето поведение и външен вид;
12. да спазва академичните и етичните норми в отношенията със своите колеги, с преподавателите и с административните служители на университета;
13. да не пуши в сградата на университета;
14. да спазва Етичния кодекс на УНСС;
15. да изпълнява и други задължения, произтичащи от правилниците на УНСС и от решенията на органите за управление и другите органи и вътрешни звена на университета.

Чл. 18. (1) Студентът има право да отсъства до три пъти от лекции и до три пъти от упражнения по всяка учебна дисциплина, изучавана през семестъра, а когато обучението не включва упражнения – до три пъти от лекции по една учебна дисциплина за един семестър. По-голям брой отсъствия е основание за недопускане до изпит на редовната сесия.

(2) Студент може да отсъства до 50 на сто от учебното време за всеки семестър:

1. по здравословни причини, удостоверени със съответен документ;
2. по други уважителни причини.

(3) Отсъствията по ал. 2 стават с разрешение на декана на факултета, в който се осъществява обучението му, въз основа на молба от студента. Молбата се подава най-късно до края на четвъртата седмица от началото на съответния семестър.

(4) При обстоятелства, възникнали след изтичането на срока по предходната алинея, молбата се подава най-късно три дни преди началото на времето на отсъствието.

(5) При по-продължително отсъствие от посоченото в ал. 1 и 2 студентът прекъсва обучението си със заповед на заместник-ректора за срок от една година по съответната причина.

(6) Правилата по предходните алинеи не се прилагат по отношение на студентите от дистанционна форма на обучение.

Чл. 19. (1) Студентите – майки и бащи с деца до 6 години, могат да ползват облекчен режим на обучение, който се изразява в:

1. ползване на всички обявени в УНСС сесии за съответната дисциплина от същото направление, поднаправление или специалност в различните форми на обучение;
2. ползване по право на възможността за отсъствие до 50 на сто от всички занятия за съответния семестър;
3. ползване на възможността за удължаване на сесията.

(2) Когато и двамата родители са студенти в УНСС, облекченият режим на обучение се ползва по избор от един от тях, като това се заявява в канцеларията, обслужваща административно студента. В случаите, когато студентското семейство има две или повече деца, облекченият режим на обучение може да се ползва и от двамата родители.

(3) Студентите – сираци на възраст до 26 години, слепи, глухи, инвалиди със 70 и над 70 на сто намалена работоспособност, военноинвалиди и военнопострадали и лица на възраст до 26 години, отглеждани до пълнолетието си в домовете за отглеждане на деца, SOS детски селища, центрове за настаняване от семеен тип и с родители, лишени от родителски права, настанени със съдебни решения при роднини или приемни семейства, майки с деца до 6 години и диспансеризирани ползват облекчения режим по ал. 1.

(4) Ползването на облекчения режим се разрешава от декана въз основа на заявление от студента. Към заявлението се прилагат документи, удостоверяващи основанието за ползване на облекчението.

Чл. 20. Студент се отписва от УНСС при:

1. успешно завършване на курса на обучение;
2. прехвърляне в друго висше училище;
3. напускане по собствено желание;
4. смърт на студента.

Чл. 21. Ректорът на УНСС решава окончателно всички въпроси, свързани с приемането, записването, преместването, прекъсването и отстраняването на студентите.

Глава втора **ОБУЧЕНИЕ в ОКС "БАКАЛАВЪР"** **И В СПЕЦИАЛНОСТИ ОТ РЕГУЛИРАНИТЕ ПРОФЕСИИ**

Основни положения

Чл. 22. (1) Обучението в ОКС "бакалавър":

1. се осъществява по професионални направления, поднаправления и специалности на висшето образование за осигуряване на базова широкопрофилна подготовка;
2. се организира в редовна, дистанционна или в индивидуална форма на обучение;
3. е със срок на подготовка четири години (осем семестъра);
4. е с хорариум, не по-малък от 2200 часа и не по-голям от 3000 часа аудиторна заетост – за редовно обучение, и 30 на сто от този хорариум – за дистанционно обучение;
5. осигурява придобиването на не по-малко от 240 кредита за пълния курс на обучение и не по-малко от 60 кредита за една учебна година;
6. завършва с изпълнението на всички задължения по учебен план и с успешно положен държавен изпит/и.

(2) Студентите, приети по професионални направления/поднаправления, се разпределят по специалности след завършен втори курс и въз основа на класиране по успех от следването за първите две години.

(3) Обучението в дистанционна форма се извършва от основните звена на УНСС в Центъра за дистанционно обучение в гр. София и в регионалните центрове за дистанционно обучение при условията и по ред, определени в този правилник и в Правилника за устройството и дейността на ЦДО и РЦДО.

(4) Дистанционната форма на обучение е равнопоставена на редовната по отношение на семестриалната продължителност и съдържанието на обучението, присъждания брой кредити за съответната образователно-квалификационна степен и издаваната диплома.

(5) Дистанционното обучение се извършва по утвърдените и действащи учебни планове за редовна форма на обучение за същата образователно-квалификационна степен и специалност, но с намален хорариум – 30 на сто от хорариума за редовно обучение.

(6) Организацията на обучението за специалност "Право":

1. се осъществява съгласно държавните изисквания, като специалност от регулираните професии;
2. е със срок на подготовка, не по-малък от 10 семестъра (пет години);
3. е с хорариум, не по-малък от 3500 часа и не по-голям от 4000 часа;
4. осигурява придобиването на не по-малко от 300 кредита за пълния курс на обучение и не по-малко от 60 кредита за учебна година;
5. завършва с изпълнението на всички задължения по учебен план и с успешно положени държавни изпити.

(7) Завършилите обучението студенти получават диплома за ОКС "бакалавър", съответно за ОКС "магистър", от регулирана професия "Право" и по тяхно искане могат да получат и европейско дипломно приложение.

Чл. 23. (1) Записването в горен курс става при успешно полагане на всички изпити или с един неположен от предходни години изпит и след внасянето в срок на семестриалната такса за обучение.

(2) Неположеният изпит се полага в рамките на следващи учебни години съобразно обявения график за условните изпитни сесии пред комисия или отделни преподаватели, определени с решение на катедрения съвет.

Чл. 24. (1) Студентите прекъсват обучението си за една учебна година поради:

1. слаб успех;
2. незаписан семестър;
3. неплатена такса;
4. здравословни причини;
5. семейни причини;
6. раждане и отглеждане на дете;
7. други лични причини.

(2) За периода на обучението си студентите имат право само на две прекъсвания, независимо от причините за тях.

(3) Прекъсването става със заповед на заместник-ректора по обучение в ОКС "бакалавър", която се обявява в WEB студент.

(4) Прекъсването по ал. 1, т. 1, 2 и 3 става по административен ред, а по т. 4, 5, 6 и 7 става въз основа на заявление от студента до заместник-ректора по обучение в ОКС "бакалавър", към което се прилага документът, удостоверяващ основанието за прекъсване.

(5) Прекъсването по ал. 1, т. 6 се разрешава за период до две години за всяко раждане и/или отглеждане на дете, независимо от другите възможни причини за прекъсване. В тези случаи ограничението по ал. 2 не се прилага.

(6) Студентът може да прекъсне и при спечелване на конкурс, обявен от държавно ведомство, за обучение в чужбина и за обучение, организирано от УНСС по линия на студентската мобилност, в други висши училища в страната и в чужбина. Прекъсването е за срока на обучението и е независимо от прекъсванията на основанията по ал. 1.

(7) При прекъсване на обучението студентът запазва студентските си права, с изключение на правото за преместване в друга специалност и форма на обучение, за обучение по нова (втора) специалност и за обучение в съкратени срокове.

(8) Прекъсналият студент трябва да се яви в рамките на годината на прекъсването на невзетите изпити, включително неположен от предходни учебни години и приравнителни, ако има такива.

Чл. 25. (1) При настъпване на основание за прекъсване, след като е ползвал правото си на две прекъсвания, студентът се отстранява от УНСС и губи студентски права.

(2) Отстраняването става със заповед на ректора, в която се посочват сроковете и условията за възстановяване. Заповедта се обявява в WEB студент.

(3) Отстранените по ал. 1 студенти могат да възстановят студентските си права еднократно със заявление до ректора в същото професионално направление/поднаправление и специалност и в същата форма на обучение, ако са изтекли не по-малко от една и не повече от три години от датата на заповедта за отстраняването им.

(4) При пропускането на срока по ал. 3 студентът възстановява студентските си права по условията на кандидатстудентския прием на текущата година.

(5) Студентите, възстановили студентските си права, имат право да прекъсват обучението си съгласно чл. 24.

(6) Студенти, които след прекъсването им или след възстановяването им не могат да продължат обучението си в същата специалност поради нейното закриване или отсъствието на прием, продължават обучението си в индивидуална форма по същия учебен план, ако не са изминали повече от три години от прекъсването или отстраняването им. При промяна на преподавателския състав ръководителят на катедрата, водила специалността, определя титулярите на дисциплините, при които студентът да проведе консултациите и изпитите.

(7) След изтичане на тригодишния срок по предходната алинея студентите, имащи право на възстановяване, могат да продължат обучението си в друга специалност от същото професионално направление/поднаправление.

(8) Курсът на обучение, в който се записват студентите с възстановени студентски права, се определя от Университетската комисия за признаване и трансфер на кредити по реда и условията на Правилника за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити съобразно действащите учебни планове.

Чл. 26. (1) Студентите от последен курс на обучение са длъжни да положат всички семестриални изпити до последната поправителна сесия на съответната учебна година или не по-късно от една година след нея. Изпитите се полагат по време на сесиите съобразно графика на учебния процес.

(2) При неполагане на всички семестриални изпити по ал. 1 студентът се отстранява от УНСС със заповед на ректора, в която се посочват сроковете и условията за възстановяване. Заповедта се обявява в WEB студент.

(3) Отстраненият по ал. 2 студент възстановява студентските си права със заявление до ректора еднократно в срок до три години от датата на заповедта за отстраняване. Възстановяването е по учебния план преди отстраняването.

(4) При пропускането на срока по ал. 3 студентът възстановява студентските си права при условията на кандидатстудентския прием за текущата година по действащия учебен план към датата на възстановяване, като курсът на обучение се определя от Университетската комисия по признаване и трансфер на кредити.

Чл. 27. (1) След успешното полагане на всички семестриални изпити от учебния план на съответната специалност студентите са длъжни да се явят на държавен изпит/и съобразно учебния план, по който е осъществено обучението.

(2) Държавният изпит/и се организира в рамките на дипломни сесии:

1. редовна, която се провежда не по-рано от една седмица след приключването на годишната поправителна сесия;

2. редовна поправителна, която се провежда не по-късно от един месец след началото на учебната година, следваща годината на семестриалното завършване;

3. извънредна поправителна, която се провежда не по-рано от две седмици и не по-късно от един месец след приключването на зимната поправителна изпитна сесия на календарната година, следваща годината на семестриалното завършване;

4. заключителна поправителна, която се провежда едновременно с редовната дипломна сесия на следващия випуск.

(3) Държавните изпити за специалност "Право" – образователно-квалификационна степен "магистър", се организират в рамките на дипломни сесии:

1. (Изм. – Решение на АС № 3/10.07.2019 г.) редовна, която се провежда в единадесети семестър – в периода септември - декември;

2. (Изм. – Решение на АС № 3/10.07.2019 г.) редовна поправителна, която се провежда през следващата календарна година след приключването на единадесети семестър – в периода февруари - май;

3. извънредна поправителна, която се провежда едновременно с редовната дипломна сесия на следващия випуск;

4. заключителна поправителна, която се провежда едновременно с редовната поправителна дипломна сесия на следващия випуск.

(4) Студентите имат право да се явят на държавен изпит/и на всяка от четирите дипломни сесии по ал. 2 и 3.

(5) Студентите, неположили държавен изпит/и при възможните явявания по ал. 4, имат право на еднократно явяване в срок до:

1. две години след семестриалното завършване на обучението в образователно-квалификационна степен "бакалавър";

2. три години след семестриалното завършване на обучението в образователно-квалификационна степен "магистър" – специалност "Право".

(6) При неявяване или неуспешно полагане на държавен изпит/и студентът се отстранява от УНСС със заповед на ректора, която се обявява в WEB студент. В заповедта се посочват сроковете и условията за възстановяване.

(7) Студентът може да възстанови студентските си права за еднократно явяване на държавен изпит/и чрез подаване на молба в срок до пет години след семестриалното завършване.

(8) При пропускането на срока по ал. 7 студентът възстановява студентските си права по условията на кандидатстудентския прием на текущата година и продължава обучението си по действащия учебен план към датата на възстановяване, като курсът на обучение се определя от Университетската комисия по признаване и трансфер на кредити.

Специфични режими

Чл. 28. (1) Прехвърлянето на студенти от други висши училища в УНСС става със заповед на ректора въз основа на:

1. молба за прехвърляне;

2. академична справка за положените изпити и придобитите кредити или уверение, ако все още няма положени изпити или придобити кредити като студент;

3. служебна бележка за издържан кандидатстудентски изпит, признат за приемане в УНСС или съгласно условията на кандидатстудентския прием на текущата година;

4. диплома за завършено средно образование;

5. заплащане на семестриална такса;

6. други условия, определени от АС и/или ректора.

(2) Курсът на обучение, в който се записват студентите, прехвърлени в УНСС от друго висше училище, се определя от Университетската комисия за признаване и трансфер на кредити съгласно действащите учебни планове по реда и условията на Правилника за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити.

(3) Студентите по ал. 1 се обучават срещу заплащане, освен в случаите на прехвърляне на държавната субсидия.

(4) Прехвърлянето на студент от УНСС в друго висше училище става по желание на студента въз основа на одобрена от ректора писмена молба.

Чл. 29. (1) Студентът има право да се премести в друга специалност на обучение в УНСС, ако са изпълнени следните условия:

1. спазени са всички изисквания за прием в приемащата/новата специалност. При необходимост студентът може да положи кандидатстудентски изпити в рамките на организирани от УНСС изпити или кандидатстудентска кампания;

2. студентът е завършил трети курс със среден успех най-малко "отличен" (5,50) от първите три години на обучение;

3. специалността е от същото професионално направление/поднаправление на висшето образование и същата или по-ниска образователно-квалификационна степен.

(2) Преместването става със заповед на ректора след съгласуване на молбата със съответните ръководители на катедри и декани на факултети на освобождаващата и на приемащата специалност.

(3) Студентът има право на промяна на формата на обучение само в същото професионално направление/поднаправление. Условията за промяната са:

1. студентът да е завършил първи курс;

2. (Изм. – Решение на АС № 3/11.07.2018 г.) студентът да има среден успех от обучението най-малко „добър“ към датата на подаването на молбата.

(4) Студентите – майки и бащи с деца до 6 години, могат да променят формата си на обучение и без да са налице изискванията по предходната алинея. Към заявлението за промяна се прилага документ, удостоверяващ обстоятелството.

(5) Промяната на формата на обучение става със заповед на ректора, след съгласуване на молбата с директора на съответния център за дистанционно обучение, и заместник-ректора по обучение в ОКС "бакалавър".

(6) Преместването в друга специалност и промяната на формата на обучение могат да се разрешават еднократно за периода на обучение.

Чл. 30. (1) Студентът има право да се обучава по нова/втора специалност в дистанционна форма на обучение срещу заплащане, в една и съща или по-ниска образователно-квалификационна степен, ако са изпълнени следните условия:

1. студентът е завършил втори или по-горен курс, класиран е в специалност и

2. (Изм. – Решение на АС № 3/11.07.2018 г.) средният успех от годините на обучение е не по-нисък от „добър“.

(2) Заявленията за обучение по нова (втора) специалност се съгласуват със съответните ръководители на катедри, отговарящи за обучението по новата (втората) специалност, и декани на факултети, в рамките на които тя е организирана. Записването в новата (втората) специалност става със заповед на ректора.

(3) Студентите, които се обучават по нова (втора) специалност, не могат да се обучават в съкратени срокове по първата и/или по новата (втората) специалност.

(4) Правилата за обучение по първата специалност съгласно този правилник са в сила за обучението и по новата (втората) специалност и се прилагат при отчитане на спецификата на формата на обучение.

(5) Отстраняването на студента от първата специалност води до отстраняването му и от новата (втората). Отстраняването на студента от новата (втората) специалност не води до промяна в статута му на студент по първата специалност.

(6) Желаящите да се обучават по нова (втора) специалност трябва да отговарят на условията на кандидатстудентския прием на текущата година, изисквани за специалността. При необходимост студентите могат да положат кандидатстудентски изпити в рамките на организирани от УНСС изпити или кандидатстудентска кампания.

(7) Студентът има право да се обучава само по една нова (втора) специалност.

(8) На студентите, обучавани по нова (втора) специалност, се дава нов факултетен номер и се издава нова студентска книжка, в която се отбелязва, че обучението е по нова (втора) специалност.

Чл. 31. (1) Обучението на студентите по новата (втората) специалност се извършва съобразно действащите учебни планове.

(2) Положените изпити и придобитите кредити от първата специалност се признават в новата (втората) по реда и условията, определени в Правилника за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити в УНСС.

(3) Положените изпити и придобитите кредити от новата (втората) специалност се признават в първата по реда и условията, определени в Правилника за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити в УНСС.

(4) Изпитите по новата (втората) специалност се полагат по време на организирани изпитни сесии за съответната форма на обучение.

(5) На завършилите нова (втора) специалност се издава отделна диплома.

Чл. 32. (1) Студентът има право да се обучава в съкратени срокове, ако са изпълнени следните условия:

1. студентът е завършил втори курс със среден успех от следването, не по-нисък от "отличен" (5,50), и

2. студентът е записан в специалност в трети курс.

(2) Студентите, които се обучават в съкратени срокове, не могат да се обучават едновременно по две специалности.

(3) Обучението в съкратени срокове се извършва съгласно действащите учебни планове на специалностите в УНСС и е с обща продължителност до три учебни години, а за специалност "Право" – до четири учебни години.

(4) Студентите, преминали към обучение в съкратени срокове, заплащат семестриални такси за пълния курс на обучение.

(5) Заявленията за обучение в съкратени срокове се съгласуват със съответните ръководители на катедри и декани на факултети, отговарящи за специалността, в която се обучават студентите. Записването на студентите за обучение в съкратени срокове става със заповед на ректора, еднократно за периода на следването.

Чл. 33. (1) Студентите, обучавани в съкратени срокове, са длъжни да положат семестриалните изпити за две учебни години в рамките на една.

(2) За полагането на изпитите на студентите, обучавани в съкратени срокове, се издават индивидуални протоколи съобразно учебния план и неговия график.

(3) Студентите, обучавани в съкратени срокове, могат да се явяват на изпити на всички сесии, при спазване на изискването за явяване на изпит при титуляря на дисциплината.

(4) Студентите, обучавани в съкратени срокове, могат да се явяват на изпити и на други дати, съгласувани предварително с титуляря на съответната дисциплина.

(5) Дипломирането на студентите, обучавани в съкратени срокове, се извършва по общия ред и съгласно утвърдените учебни планове.

Чл. 34. (1) Студентите от УНСС и други висши училища от страната и чужбина имат право да се обучават в УНСС по избрани от тях дисциплини, преподавани в УНСС (частично обучение), срещу заплащане.

(2) Частичното обучение се осъществява срещу заплащането на такси, определени от АС. Пълната такса се определя според броя на изучаваните учебни дисциплини.

(3) Записването на студентите за частично обучение става със заповед на заместник-ректора по обучението в ОКС "бакалавър" въз основа на представянето на следните документи:

1. заявление;
2. документ, който удостоверява студентското им положение;
3. документ за платена такса.

(4) На записаните за частично обучение студенти се дава факултетен номер и се издава студентска книжка.

(5) Обучението се осъществява по индивидуален учебен план, разработен по форма, приета от АС. Индивидуалният учебен план се разработва от дирекция "Учебна дейност" по предложение на студента и се утвърждава от заместник-ректора по учебната работа в ОКС "бакалавър". Обучението се осъществява чрез посещаване на занятията по учебните дисциплини от индивидуалния план, в рамките на организиранията по тях занятия.

(6) За полагането на изпитите от индивидуалния учебен план на студентите се издават индивидуални протоколи.

(7) Студентите, записани за частично обучение, могат да се явяват на изпити на всички сесии при спазване на изискването за явяване на изпит при титуляря на дисциплината.

(8) При успешно изпълнение на задълженията по индивидуалния учебен план на студента се издава документ за преминалото обучение, в който се отразяват дисциплините, техният хорариум, броят на кредитите, титулярите и оценките от изпитите.

(9) В частично обучение срещу заплащане могат да се обучават и лица с препоръка от Националния център за информация и документация.

Чл. 35. Студентите, изпратени от УНСС за обучение по международни проекти и програми за мобилност с продължителност един или два семестъра:

1. преминават в индивидуална форма на обучение със свободно присъствие на занятията за периода на мобилността;
2. имат право на признаване на периода на мобилността при успешно положени изпити и присъдени не по-малко от 30 кредита за семестър;
3. имат право на признаване на успешно положените изпити през периода на мобилността от Университетската комисията за признаване и трансфер на кредити;
4. продължават обучението си в по-горен курс при успешно изпълнение на задълженията по учебния план за съответната година.

Глава трета ОБУЧЕНИЕ В ОКС "МАГИСТЪР"

Основни положения

Чл. 36. (1) Обучението в ОКС "магистър" се осъществява по специалности за лица, придобили ОКС "бакалавър" или ОКС "магистър" и е:

1. със срок, не по-малък от една година (два семестъра), за придобилите ОКС "бакалавър" или ОКС "магистър" със срок на обучение, не по-малък от пет години;

2. с минимален хорариум за редовно обучение 540 учебни часа и придобиване на не по-малко от 60 кредита;

3. с минимален хорариум за дистанционно обучение 30 на сто от хорариума за редовно обучение и придобиване на не по-малко от 60 кредита.

(2) Обучението за придобилите ОКС "професионален бакалавър" е:

1. със срок, не по-малък от две години (четири семестъра);

2. с минимален хорариум за редовно обучение от 1080 учебни часа и придобиване на не по-малко от 120 кредита;

3. с минимален хорариум за дистанционно обучение 30 на сто от хорариума за редовно обучение и придобиване на не по-малко от 120 кредита.

Чл. 37. Специалностите, по които се обучават студентите в ОКС "магистър", са два вида:

1. катедрени, които се организират и осигуряват научно-методически от катедрите на университета;

2. университетски, които се организират и осигуряват научно-методически от преподаватели от различни катедри на университета и/или от външни преподаватели, обединени във временни преподавателски групи със статут на катедри.

Чл. 38. (1) Студентите в ОКС "магистър" се обучават по държавна поръчка и срещу заплащане.

(2) Университетът извършва обучение срещу заплащане само по специалности в професионални направления, получили при акредитацията оценка от 6.00 до 10.00 в съответствие с нормативните изисквания.

(3) Срещу заплащане се обучават лица, чийто успех от дипломата за завършена степен на висшето образование е не по-нисък от "добър" и са издържали успешно конкурсния приеман изпит.

(4) Семестриалните такси се определят ежегодно от АС по специалности и форми на обучение.

Чл. 39. (1) Обучението по държавна поръчка се извършва за катедрените магистърски специалности.

(2) За обучение по държавна поръчка кандидатстват само завършили същата специалност в ОКС "бакалавър" в легитимно висше училище, получило институционална акредитация. АС може да определи и други условия за прием и обучение по държавна поръчка.

(3) При неусвояване на държавната поръчка ректорът взема решение за начина на разпределяне и усвояване на незаетите бройки.

Чл. 40. (1) Обучението в ОКС "магистър" се организира в редовна, дистанционна и индивидуална форма.

(2) Обучението в редовна форма може да се провежда и на модулен принцип.

(3) Обучението в дистанционна форма е срещу заплащане или по държавна поръчка, ако има такава.

Чл. 41. (1) Обучението в дистанционна форма се извършва от основните звена на УНСС в Центъра за дистанционно обучение в гр. София и в регионалните центрове за дистанционно обучение при условията и по реда, определени в този правилник и в Правилника за устройството и дейността на ЦДО и РЦДО.

(2) Дистанционната форма на обучение е равнопоставена на редовната по отношение на семестриалната продължителност и съдържанието на обучението, присъждания брой кредити за съответната образователно-квалификационна степен и издаваната диплома.

(3) Дистанционното обучение се извършва по утвърдените и действащи учебни планове за редовна форма на обучение за същата образователно-квалификационна степен и специалност, но с намален хорариум – 30 на сто от хорариума за редовно обучение.

Чл. 42. Студентът може да запише следващ семестър, когато е заплатил семестриалната такса за обучение в срок.

Чл. 43. Студент с невзети изпити след годишна поправителна сесия на обучението може да ги положи в рамките на следващата учебна година, с право на явяване на всички сесии съобразно графика на учебния процес.

Чл. 44. (1) След успешно полагане на всички семестриални изпити от учебния план студентите са длъжни да се явят на защита на дипломна работа.

(2) Защитите се провеждат в рамките на дипломни сесии:

1. редовна, която се провежда до един месец след завършването на семестриалното обучение;

2. поправителна, която се провежда до шест месеца след семестриалното завършване;

3. заключителна, която се провежда едновременно с редовната дипломна сесия на следващия випуск.

(3) Студентите имат право да се явят на защита на всяка от организираниите по алинея 2 сесии.

(4) Завършилите получават диплома за ОКС "магистър", а при заявено искане – и европейско дипломно приложение.

(5) Студентите, които не са защитили дипломна работа при възможните явявания по алинея 2, имат право на еднократно явяване в срок до две години след семестриалното приключване на обучението.

Специфични режими

Чл. 45. (1) Промяна на специалността и формата на обучение може да се извърши еднократно за периода на обучение след завършен първи семестър и при успех от следването до момента на промяната, не по-нисък от "мн. добър" (4,50).

(2) (Изм. – Решение на АС № 3/11.07.2018 г.) Промяната на специалността и формата на обучение става със заявление от студента и се разрешава със заповед на ректора.

(3) (Изм. – Решение на АС № 3/11.07.2018 г.) Студентите – майки и бащи с деца до 6 годишна възраст, могат да променят формата на обучението си и без да са налице изискванията за успех по ал. 1. Те подават заявление до ректора с документ, удостоверяващ обстоятелството.

Чл. 46. (1) Студентите с продължителност на обучение три или четири семестъра имат право да се обучават в съкратени срокове при условие, че:

1. са завършили първи или втори семестър;
2. имат успех от периода на обучението си "мн. добър" (4,50).

(2) (Изм. – Решение на АС № 3/11.07.2018 г.) Обучението в съкратени срокове се разрешава със заповед на ректора въз основа на заявление на студента. Обучението в съкратени срокове се провежда в индивидуална форма.

(3) Студентите, преминали към обучение в съкратени срокове, заплащат семестриални такси за пълния курс на обучение.

(4) Дипломирането на студентите, обучавани в съкратени срокове, се извършва по общия ред и съгласно утвърдения учебен план.

Чл. 47. (1) Прехвърлянето на студенти от други висши училища в УНСС се извършва със заповед на ректора въз основа на:

1. молба за прехвърляне;
2. академична справка за положените изпити и придобитите кредити или уверение, че все още няма положени изпити с присъдени кредити;

3. диплома за ОКС "бакалавър", а при завършена магистърска степен с петгодишен срок на обучение – диплома за ОКС "магистър";

4. служебна бележка за издържан/и кандидатстудентски изпит/и, признат/и за приемане в УНСС. Студент, обучаван в ОКС "магистър" в друго висше училище, но не отговарящ на изискванията, полага кандидатмагистърски тест;

5. заплащане на семестриална такса;

6. други условия, определени от АС и/или ректора.

(2) Студентите по предходната алинея се обучават срещу заплащане.

(3) Семестърът, в който се записват студентите, прехвърлени в УНСС от друго висше училище, се определя от Университетската комисия за признаване и трансфер на кредити по реда на Правилника за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити в УНСС.

(4) Прехвърлянето на студент от УНСС в друго висше училище става по желание на студента въз основа на одобрена от ректора писмена молба.

Чл. 48. (1) Обучението на студентите се прекъсва за срок до два семестъра, когато не са платили таксата за семестъра или не са записали семестъра в срок. Прекъсването на това основание е еднократно за срока на обучение. Прекъсването става със заповед на заместник-ректора по обучението в ОКС "магистър", в която се определя и срокът на прекъсването. Заповедта се обявява в WEB студент.

(2) Студентите, прекъснали поради неплатена такса и незаписан семестър, могат да продължат обучението си след изтичане срока на прекъсването, при условия че са заплатили дължимата такса и запишат семестъра.

Чл. 49. (1) Студентите имат право да прекъсват обучението си по свое желание:

1. по здравословни причини;
2. по семейни причини;
3. за раждане или отглеждане на дете;
4. други лични причини.

(2) Прекъсването по т. 1, 2 и 4 на ал. 1 е само веднъж за периода на следването за срок от един семестър или една година независимо от прекъсванията по чл. 48.

(3) Прекъсването по т. 3 на ал. 1 е еднократно за периода на следването за срок до две години, отделно (независимо) от прекъсванията по ал. 2.

(4) Прекъсването по желание на студента става със заповед на заместник-ректора по обучението в ОКС "магистър" въз основа на заявление, към което се прилага документ, удостоверяващ основанието за прекъсване.

Чл. 50. Студент може да прекъсне и при спечелване на конкурс, обявен от държавно ведомство, за обучение в чужбина и за обучение, организирано от УНСС по линия на

студентската мобилност в други висши училища в страната и чужбина. Прекъсването е за срока на обучението и е независимо от прекъсванията по чл. 48 и 49.

Чл. 51. (1) Студент се отстранява от УНСС в случаите на:

1. изчерпване на възможностите за прекъсване по чл. 48 и 49;
2. невзет един или повече изпити при условията на чл. 43;
3. незащитена дипломна работа в рамките на обявените дипломни сесии.

(2) Отстраняването става със заповед на ректора, в която се посочват сроковете и условията за възстановяване. Заповедта се обявява в WEB студент.

(3) Отстраненият студент изгубва студентски права за времето на отстраняване.

Чл. 52. (1) Отстраненият студент по чл. 51, т. 1 и 2 се възстановява еднократно въз основа на заявление до ректора, подадено в срок не по-рано от един семестър и не по-късно от два семестъра от датата на заповедта за отстраняване.

(2) Отстраненият студент по чл. 51, т. 3 се възстановява еднократно въз основа на заявление до ректора, подадено в срок не по-рано от един семестър и не по-късно от три години от датата на заповедта за отстраняване. Студент с възстановени права, който е бил отстранен поради незащитаване на дипломна работа в срок, се явява на защита при условията на чл. 44.

(3) Пропускането на сроковете за възстановяване по ал. 1 и 2 води до възстановяване само при условията за кандидатстване за съответната година.

(4) Семестърът, в който се записват студентите с възстановени права, се определя от Университетската комисия за признаване и трансфер на кредити съгласно действащия учебен план.

(5) Студентите, които възстановяват студентските си права и следва да се явят на не повече от два семестриални изпита, заплащат за всеки от тях такса, определена с решение на АС.

(6) Студенти, които след възстановяването си следва да се явят на повече от два семестриални изпита, заплащат пълна семестриална такса за платено обучение

(7) След възстановяването си студентът има право да положи невзетите изпити по време на всички сесии съобразно графика на учебния процес. Всяко следващо неполагане на изпитите води до отстраняване.

(8) Студентите, които след прекъсването им или след възстановяването им в срок до 3 години след прекъсване или отстраняване не могат да продължат обучението си в същата специалност поради нейното закриване или липса на прием, продължават обучението си в индивидуална форма по същия учебен план. При промяна на преподавателския състав ръководителят на катедрата или временната преподавателска група, водила специалността, определя титулярите на дисциплините, при които студентът да проведе консултациите и изпитите.

(9) Студент, възстановил права след срока по ал. 8 по закрыта специалност, може да продължи обучението си в специалност, която е най-близка до неговата от същото професионално направление.

(10) Студент, отстранен поради неявяване на дипломна защита в срок, може да възстанови студентските си права след успешно полагане на кандидатстудентски изпит, в срок до пет години от семестриалното завършване.

(11) На студентите с възстановени права след срока по ал. 2 се признават кредити за положени изпити по дисциплини, които съответстват на съдържанието и хорариума на учебните дисциплини в действащия учебен план на съответната специалност към момента на възстановяването. Възстановените при тези условия студенти се явяват на защита на дипломна работа след успешно полагане на всички изпити от действащия при възстановяването им учебен план.

Чл. 53. (1) Индивидуалното обучение се извършва:

1. като индивидуална форма на обучение по приет учебен план за груповото обучение в редовна форма:

- а) само по специалности със срок на обучение 2 (два) семестъра, по държавна поръчка, които не са запълнили плановия си прием;
- б) в случаите, при които броят на студентите в поток е намалял в хода на обучението поради отпадане и броят им е под норматива, определен от АС за формиране на поток;
- в) в случаите на неизпълнен прием срещу заплащане под норматива, определен от АС за формиране на поток.

2. като индивидуална форма на обучение по индивидуално разработен (персонален) учебен план, съобразен със специфични образователни потребности и социални поръчки, които не се покриват от действащите учебни планове.

(2) Учебният план по ал. 1, т. 1 е с хорариум 1/15 от хорариума на съответния учебен план за редовна форма на обучение, като часовете се вземат под формата на консултации по всяка дисциплина. Графикът за консултациите се изготвя от ръководителя на съответната катедра и се обявява в уеб страницата на университета на нейния сайт.

(3) На студентите, обучавани по индивидуален учебен план по ал. 1, т. 2, се определя научен ръководител, който подпомага студента при разработване на учебния план, съдейства за нормалната организация и протичане на обучението и осъществява научното ръководство при подготовката на дипломната му работа.

(4) Научният ръководител се назначава със заповед на заместник-ректора по обучението в ОКС "магистър" по предложение на ръководителя на обучаващата катедра, утвърден въз основа на решение на катедрата.

(5) Провеждането на консултациите и на изпита по всяка дисциплина стават въз основа на документ, издаван от отдел "Студенти – магистър", в който се отчитат взетите часове и получените оценки от изпитите.

(6) Отдел "Студенти – магистър" предоставя на всеки студент, обучаван по индивидуален учебен план:

1. учебния план с учебните дисциплини и часовете за консултации по тях;
2. определения научен ръководител и информация за контакти с него.

(7) Таксата за обучение по индивидуален учебен план по ал. 1, т. 2 е 50 на сто по-висока от таксата за редовна форма на групово обучение.

(8) Студентите на индивидуално обучение се прекъсват, отстраняват и възстановяват при условията и по реда на груповото обучение.

Чл. 54. (1) Всички магистърски специалности в редовна и дистанционна форма на обучение имат научен ръководител, който е хабилитирано лице.

(2) Научният ръководител се назначава от заместник-ректора по обучението в ОКС "магистър" по негова преценка или по предложение на:

1. ръководителя на катедрата;
2. декана на факултета;
3. директора на Центъра за дистанционно обучение, съгласувано с ръководителя на катедрата.

(3) Научният ръководител отговаря за цялостния процес на подготовка, организация и провеждане на обучението по учебния план на една специалност, като:

1. организира подготовката на целия пакет учебна документация на съответната специалност;
2. сформира преподавателския екип за провеждане на обучението;
3. ръководи дейността на временната преподавателска група;
4. внася във временната преподавателска група и във факултетния съвет или Учебно-методичния съвет (УМС) на ОКС "магистър" комплекта учебна документация и списък на хоноруваните преподаватели за обсъждане, приемане и утвърждаване по съответния ред;
5. отговаря за цялостната организация на учебния процес, вкл. подготовката и провеждането на защитата на дипломните работи;
6. изготвя необходимите сведения и справки за административното осигуряване на учебния процес;
7. изпълнява и други дейности по организацията и провеждането на обучението във водената от него специалност.

(4) Научният ръководител на специалност за обучение в дистанционна форма:

1. участва при изготвянето и съгласуването на графика за учебния семестър, като определя периодите за консултации и изпитните сесии за ръководената от него специалност;
2. предлага изпитните процедури, екипите и авторите, които ще разработят учебниците и допълнителните учебни материали за съответната специалност по стандартите на ЦДО;

3. представя ежегоден доклад пред УМС за състоянието и реализирането на водената от него специалност;

4. следи и отговаря за състоянието на внедрената система за управление на качеството на дистанционното обучение по съответната специалност въз основа на разработената документация;

5. свежда решенията на УМС до знанието на всички преподаватели, ангажирани с изпълнението им.

(5) Научният ръководител на студент, обучаван в индивидуална форма:

1. информира студентите за учебния план, начина и организацията на обучение, графика на консултациите, комуникационните връзки с преподавателите;

2. следи за нормалното протичане на учебния процес през времето на обучението.

Чл. 55. (1) Преподавателският екип, осъществяващ обучението по университетска магистърска програма, се организира във временна преподавателска група, която има учебно-методичните права на катедра.

(2) Временната преподавателска група обсъжда:

1. учебната документация на специалността;

2. преподавателския състав по учебния план и прави предложения до съответния орган за избор на хонорувани преподаватели по дисциплини от него;

3. учебните материали.

(3) Заместник-ректорът по обучението в ОКС "магистър" назначава със заповед членовете на временната преподавателска група по предложение на научния ръководител на магистърската специалност.

(4) Всяка промяна в състава на временната преподавателска група се извършва по предложение на нейния ръководител със заповед на заместник-ректора по обучението в ОКС "магистър".

Чл. 56. (1) За всяка магистърска специалност в университетска международна магистърска специалност се изготвя план-сметка.

(2) План-сметката се разработва по одобрен от ректора образец и се утвърждава от заместник-ректора по обучението в ОКС "магистър".

(3) Разходването на средствата по план-сметката се извършва съгласно вътрешни финансови правила за университетски магистърски програми, утвърдени от ректора. При остатък на средства по дадена план-сметка той се разпределя поравно между УНСС и партидата на магистърското обучение.

Чл. 57. (1) Към заместник-ректора по обучението в ОКС "магистър" функционира Учебно-методичен съвет (УМС), специално създаден орган за университетските магистърски специалности.

(2) Учебно-методичният съвет:

1. обсъжда комплекта учебна документация и приема учебните програми за университетските магистърски специалности;
2. обсъжда състава на временните преподавателски групи и ги предлага за утвърждаване на заместник-ректора по обучението в ОКС "магистър";
3. избира хонорувани преподаватели за нуждите на учебния процес;
4. изразява становища и прави предложения за развитието на магистърското обучение в УНСС.

(3) По преценка на заместник-ректора по обучението в ОКС "магистър" УМС осъществява консултативни функции и решава въпроси и за катедрените магистърски специалности.

(4) Учебно-методичният съвет е в състав:

1. всички заместник-декани по учебната работа на факултетите;
2. директора на Центъра за дистанционно обучение;
3. научните ръководители на университетските магистърски специалности;
4. главния секретар по учебните планове.

(5) Списъчният състав на УМС и промените в него се утвърждават със заповед на ректора.

(6) Дейността на УМС се ръководи от заместник-ректора по обучението в ОКС "магистър", който е и негов председател.

(7) При необходимост на заседанията на УМС могат да се канят и научни ръководители на катедрени магистърски специалности, други преподаватели или специалисти от практиката.

Глава четвърта

ОЦЕНЯВАНЕ НА АКАДЕМИЧНИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ НА СТУДЕНТИТЕ

Чл. 58. (1) Системата за оценяване на знанията в УНСС е част от системата за подготовка за придобиване на степен на висшето образование.

(2) Основни принципи на системата за оценяване на знанията са:

1. системност на полаганите усилия на студентите през целия учебен процес;
2. обективност при оценяването на академичните постижения на студентите;
3. прозрачност в механизма на оценяване;
4. съответствие на резултата от оценяването със степента на придобитата компетентност съобразно специфичните цели на образованието по съответната специалност и особените задачи на всяка учебна дисциплина;
5. сравнимост на образователните постижения на студентите в УНСС с тези, получени в други висши училища.

(3) Органите за управление на УНСС, неговите основни и първични звена следят за резултатите от действието на системата за оценяване и предприемат мерки за по-пълно и надеждно реализиране на нейните основни принципи.

Чл. 59. (1) Академичните постижения на студентите се оценяват:

1. по учебни дисциплини, практики и преддипломен стаж, включени в учебния план на изучаваната специалност;

2. за цялостна подготовка по съответната специалност на висшето образование чрез държавен изпит или защита на дипломна работа.

(2) Оценяването на академичните постижения на студентите по отделните учебни дисциплини става чрез:

1. текущ контрол върху работата по учебния материал през семестъра;

2. писмени семестриални изпити – като основна форма на оценяване по изучаваните учебни дисциплини;

3. курсова работа и писмен изпит в дистанционна форма на обучение.

(3) Периодичността, формите и относителната тежест на текущия контрол върху оценяването на студентите се определят от титулярите на учебните дисциплини и се приемат от съвета на звеното, което отговаря за обучението по специалността или осигурява обучението по съответната учебна дисциплина, записват се в учебната програма и стават задължителни с нейното утвърждаване.

Чл. 60. (1) Обучението в УНСС е организирано в учебни години и семестри. Учебната година включва два семестъра. Всеки семестър приключва с изпитни сесии.

(2) Изпитите се полагат по време на сесиите, определени с графика на учебния процес.

(3) Допускането до изпит на редовната сесия за студентите в ОКС "бакалавър" – редовна форма, става със заверка на учебната дисциплина в студентската книжка. Заверката се удостоверява с подписа на водещия упражненията, а когато обучението по дисциплината включва само лекции – с подписа на титуляра на лекционния курс.

(4) Учебна дисциплина не се заверява при неизпълнение на задълженията на студентите, включени в учебната програма.

(5) Студентите с незаверена учебна дисциплина не могат да се явят на датата за полагане на изпита от редовната сесия.

(6) Недопуснатите до изпит на редовна изпитна сесия студенти могат да се явят за полагането му на семестриалната и годишната поправителна сесия.

(7) Разпоредбите по предходните ал. 3, 4, 5 и 6 не се прилагат по отношение на студентите в дистанционна форма на обучение.

Чл. 61. (1) Разписанието за провеждане на изпитите по учебни дисциплини се изготвя от дирекция "Учебна дейност" и Центъра за дистанционно обучение за всяка сесия

по образователно-квалификационни степени, форми на обучение, специалности и курсове и се утвърждава от заместник-ректорите по обучението в съответната образователно-квалификационна степен. В графика на изпитните сесии се посочват началото и краят на всяка изпитна сесия.

(2) Изпитните сесии в рамките на учебната година са:

1. за ОКС "бакалавър" и в специалност "Право"

а) редовни сесии, организирани непосредствено след всеки семестър, с продължителност до 3 седмици;

б) семестриални поправителни сесии, организирани непосредствено след редовните сесии, с продължителност 1 седмица;

в) условни сесии – организирани едновременно със семестриалните поправителни сесии, с продължителност 1 седмица;

г) годишна поправителна сесия, организирана непосредствено след лятната поправителна и условна изпитна сесия, с продължителност 1 седмица;

д) дипломни сесии, организирани съобразно този правилник;

2. (Изм. – Решение на АС № 5/12.12.2018 г.) за ОКС "магистър"

а) редовни сесии, организирани непосредствено след всеки семестър, с продължителност 2 седмици;

б) семестриални поправителни сесии, организирани непосредствено след всяка редовна сесия, с продължителност 1 седмица;

в) годишна поправителна сесия, организирана непосредствено след зимната и лятната поправителна изпитна сесия, с продължителност 1 седмица, както следва:

- за двусеместриално обучение – след втория семестър;
- за трисеместриално обучение – след втория семестър (за изпитите от първи и втори семестър) и след третия семестър (за изпитите от трети семестър);
- за четирисеместриално обучение – след втория семестър (за изпитите от първи и втори семестър) и след четвъртия семестър (за изпитите от трети и четвърти семестър);

г) дипломни сесии, организирани съобразно този правилник.

(3) Отделните изпити в редовната сесия се разполагат така, че между тях да има не по-малко от два дни, а в поправителните сесии всеки изпит е в отделен ден. Тези изисквания не се отнасят до обучението в дистанционна форма.

(4) Разписанието за провеждането на изпитите се огласява не по-късно от:

1. редовна сесия – края на шестата седмица от началото на всеки семестър;

2. поправителните, условните и годишната поправителна сесия – 7 дни преди началото на всяка сесия.

(5) Разписанието на изпитите по учебни дисциплини включва:

1. дата на провеждане на изпита;

2. начален час на изпита;

3. учебна зала, в която ще се провежда изпитът, и времетраенето на нейното ползване;

4. изпитващ преподавател.

(6) Изпитите се провеждат във времето от 8 до 20 часа. Те не могат да започват по-рано от 8 и по-късно от 19 часа.

(7) Изпитите се провеждат само в учебните зали, обявени в разписанието.

(8) Корекции в графика на обявените изпитни сесии се извършват по изключение с доклад на титуляра на дисциплината в рамките на една седмица след официалното публикуване.

(9) При съвпадане на дати за изпит от поправителната и условната сесия студентите сами избират на кой изпит да се явят.

(10) Изпитните сесии могат да се удължават по здравословни и семейни причини:

1. за ОКС "бакалавър" и специалност "Право":

а) семестриалните поправителни – от декана на съответния факултет, със срок до две седмици след приключване на съответната сесия по утвърдения годишен график;

б) годишната поправителна – от декана на съответния факултет, със срок до две седмици след нейното приключване по утвърдения годишен график;

в) всички изпитни сесии – от заместник-ректора по обучението в ОКС "бакалавър", със срок по целесъобразност.

2. за ОКС "магистър":

а) редовните изпитни сесии не се удължават;

б) всички поправителни сесии – от заместник-ректора по обучението в ОКС "магистър", със срок по целесъобразност.

Чл. 62. Датите за държавните изпити и защитите на дипломните работи, както и съставът на комисиите се предлагат от катедрите, които организират обучението, и се утвърждават от заместник-ректорите по обучението в съответната образователно-квалификационна степен.

Чл. 63. (1) Семестриалните изпити се провеждат от титуляря на учебната дисциплина. На изпитите присъства и преподавателят, водил упражненията, когато това не е титулярът на дисциплината. Той подпомага титуляря при организирането и провеждането на изпита.

(2) Изпитите се провеждат въз основа на тематичен въпросник по изучаваната дисциплина, предоставян на студентите при започването на обучението по дисциплината.

(3) Студентите се изпитват, ако са включени в изпитен протокол и представят студентска книжка.

(4) Студент, който не се е явил на определената за изпит дата, няма право да се яви на друга дата в рамките на съответната сесия освен в случаите, предвидени в този правилник и по установения за тях ред.

Чл. 64. (1) Формите на текуща проверка и оценяване на академичните постижения на студентите се определят в учебните програми.

(2) Основна форма за проверка на академичните постижения на студентите е писменият семестриален изпит. Тя може да се допълни с устен изпит за доуточняване на оценката. Писмените изпитни работи се съхраняват една година след приключване на съответната изпитна сесия от преподавателя, провел изпита.

(3) Изпитът трябва да е организиран така, че:

1. да осигурява съответното изпитно време на всички студенти с право на явяване;
2. да е осигурена възможност студентите да покажат своите знания.

(4) Изпитните резултати се обявяват не по-късно от два дни след приключването на изпита.

(5) За всеки успешно положен изпит се присъждат кредити съгласно учебния план.

Чл. 65. (1) Знанията и уменията на студентите се оценяват по шестобална система, която включва: "отличен" (6,00), "много добър" (5,00), "добър" (4,00), "среден" (3,00) и "слаб" (2,00). За успешно положен се смята изпитът, оценен най-малко със "среден" (3,00).

(2) Не се допуска поставянето на оценки с десети или стотни.

(3) Студентите нямат право да се явяват на изпит за повишаване на оценката.

(4) Изпитните резултати се отразяват в студентската книжка на студента, в изпитния протокол и в главните книги.

(5) Нанасянето на оценките от изпита в протокола се прави само от титуляра на учебната дисциплина.

(6) Нанасянето на оценките от изпити в главните книги може да се прави от титуляра на учебната дисциплина или от асистента, водил упражненията по нея, в срок до 3 дни след приключване на съответния изпит. Изпитните резултати от електронните протоколи се отразяват автоматично в електронните главни книги.

(7) По изключение нанасянето на оценки от изпити в главните книги може да се направи от ръководителя на катедрата, на която е член титулярът на учебната дисциплина, въз основа на оценка, нанесена в изпитния протокол или студентската книжка. Ръководителят на катедрата може да упълномощава за нанасянето друг преподавател от катедрата. В РЦДО нанасянето на оценките в главните книги може да се извършва и от директора на центъра по упълномощаване от титуляра на учебната дисциплина.

(8) Изпитните протоколи с резултатите от изпитите се предават на служителите от дирекция "Учебна дейност" или на служителите от Центъра за дистанционно обучение, които отговарят за административното обслужване на съответната специалност не по-късно от 3 дни след приключване на съответните изпити.

Чл. 66. (1) По всяка учебна дисциплина студентът може:

1. да бъде освободен от изпит;
2. да бъде допуснат до изпит с предварителна оценка от текущ контрол;
3. да не бъде допуснат до изпит на редовна изпитна сесия.

(2) Освобождаването и допускането до изпит стават по преценка на преподавателя, въз основа на изпълнението на формите на аудиторната и извънаудиторната заетост на студента, предвидени в учебната програма, като:

1. присъствие на занятия;
2. участие в дискусии по време на упражнения;
3. изпълнение на поставени от преподавателя задачи по разработване на реферати, курсови проекти, решаване на задачи, казуси и други форми на обучение;
4. самостоятелна работа на студента;
5. контролни, тестове и други форми на текуща проверка на знанията и уменията;
6. други форми на заетост по учебната програма.

(3) Изключения от изискванията по предходната алинея се допускат само с решение на заместник-ректора за съответната образователно-квалификационна степен.

(4) Освобождаването от изпит става от титуляря на дисциплината. Освобождаването може да бъде и по предложение на преподавателя, водещ упражненията. Освобождаването става с текуща оценка, не по-ниска от "добър" (4,00), която се счита за семестриална оценка и се оформя последната седмица на семестъра. При желание студентът може да се яви на изпит, като оценката от него е окончателна.

(5) Допускането до изпит с предварителна оценка от текущ контрол става в съответствие с учебната програма по дисциплината.

Чл. 67. (1) Студентите завършват обучението си с държавен изпит/и или защита на дипломна работа.

(2) Условие за допускане до държавен изпит/и или защита на дипломна работа е семестриалното завършване на обучението, удостоверено с нанасянето на всички оценки от семестриалните изпити в главната книга, и придобитите кредити.

Чл. 68. (1) Държавният изпит се провежда по тематичен въпросник.

(2) Въпросникът се приема от звеното, отговарящо за обучението, и се предоставя на завършващите студенти не по-късно от три месеца преди провеждането на държавния изпит на електронната страница на катедрата или по друг подходящ начин.

Чл. 69. (1) Дипломните работи се разработват по теми от областта на изучаваната специалност. Звената, отговарящи за обучението по съответната специалност, подготвят списък с примерни теми за дипломни работи. Списъкът се предоставя на студентите не по-късно от четири месеца преди защитата на дипломните работи. В него се определя и срокът, в който студентите трябва да заявят желаната за разработване тема.

(2) Студентите подават заявление за определяне на темата на дипломната работа до ръководителя на звеното, водещо обучението.

(3) При разглеждането и одобряването на заявлението на всеки дипломант се определят научен ръководител и рецензент на дипломната му работа. Научни ръководители и рецензенти могат да бъдат хабилиитирани лица и лица, които притежават образователната и научна степен "доктор".

(4) Едно лице не може да бъде едновременно и научен ръководител, и рецензент на една и съща дипломна работа.

(5) Научният ръководител подпомага научно-методично студентите при разработването на дипломните работи и подготовката им за защита.

(6) Студентът представя готовата дипломна работа на научния си ръководител за одобрение.

(7) Завършеността на дипломната работа се удостоверява с подписа на научния ръководител върху титулната страница на книжния екземпляр. Дипломна работа, която не е подписана от научния ръководител, не се рецензира и студентът не се допуска до защита.

(8) Одобрената дипломна работа се предава в катедрата в два екземпляра – един на хартиен носител и един на електронен носител.

(9) Рецензиите на дипломните работи се предоставят на дипломантите не по-късно от един ден преди защитата.

(10) Рецензиите на дипломните работи задължително съдържат предложения за допускане/недопускане до защита.

Чл. 70. (1) (Изм. – Решение на АС № 2/1-3.04.2016 г.) Държавните изпити се провеждат от държавна изпитна комисия, в която има не по-малко от трима хабилиитирани преподаватели, от които поне двама са на трудов договор в УНСС. По изключение в нея може да участва и нехабилиитиран преподавател с образователна и научна степен "доктор", който е на трудов договор в УНСС. Когато държавната изпитна комисия е в състав повече от трима души, в нея могат да се включат и хонорувани преподаватели, които са хабилиитирани лица. Съставът на държавната изпитна комисия за специалност "Право" се формира съобразно държавните изисквания за специалността.

(2) (Нова – Решение на АС № 2/1-3.04.2016 г.) Защитата на дипломна работа по специалността се провежда от държавна изпитна комисия, която се състои от трима хабилиитирани преподаватели, от които поне двама са на трудов договор в УНСС. При голям брой на явяващите се за един ден, същата комисия може да заседава и в друг ден или да бъде създадена друга комисия за същия ден. Броят на явяващите се дипломанти в един ден за изпит пред една комисия се определя с решение на Ректорския съвет.

(3) (Предишна ал. 2, изм. – Решение на АС № 2/1-3.04.2016 г.) В състава на комисииите за държавни изпити могат да се включат и хабилиитирани лица от съответната профе-

сионална област на висшето образование от други висши училища, както и специалисти от практиката.

(4) (Предишна ал. 3, изм. – Решение на АС № 2/1-3.04.2016 г.) Изпитните комисии за държавни изпити и дните, в които заседават, се определят със заповед на заместник-ректора по обучението в съответната образователно-квалификационна степен, по предложение на ръководителя на катедрата, водеща специалността.

Чл. 71. (1) Катедрите разработват правила за организирането и провеждането на държавните изпити и защитите на дипломните работи по утвърдени от АС общи правила.

(2) Правилата, разработени от катедрите, се приемат с решение на факултетния съвет и се утвърждават от заместник-ректора за съответната образователно-квалификационна степен.

Чл. 72. (1) Защитените дипломни работи се съхраняват в срок, не по-малък от една година:

1. на книжен носител – в катедрите или в университетския архив на местата, определени за съответните катедри;

2. на електронен носител – в съответните катедри.

(2) Достъпът до защитените дипломни работи е свободен, като редът и условията за това се определят от звената, които ги съхраняват.

Чл. 73. (1) Оценката на студента от проведен изпит се отразява в изпитен протокол.

(2) Изпитните протоколи са:

1. групов – за провеждане на семестриален или държавен изпит/защита на дипломна работа на студентите в специалност/поток/група;

2. индивидуален:

а) за явяване на студент на консултационни часове и изпит по дисциплина или държавен изпит/защита на дипломна работа на студенти в индивидуална форма на обучение;

б) за явяване на студент на семестриален или държавен изпит/защита на дипломна работа извън редовно обявената дата или сесия поради здравословни или други уважителни причини, въз основа на които е разрешено такова явяване.

(3) Изпитващият преподавател не може на никакво основание да допълва списъка на студентите в изпитния протокол освен при наличие в студентската книжка на служебен запис, подпис и печат, поставени от служител на дирекция "Учебна дейност", съответно от служител на Центъра за дистанционно обучение, за допускане до изпит. За студенти, които не са включени в електронен протокол, се създава нов протокол по установения за това ред.

(4) Изпитният протокол за студентите се издава от служител на дирекция "Учебна дейност", съответно от служител на Центъра за дистанционно обучение.

(5) Преподавателят е длъжен да изпита студентите, включени в груповия изпитен протокол, на датите, определени с изпитния график.

(6) Преподавателят е длъжен да изпита студента с издаден индивидуален изпитен протокол в определения за него срок на валидност.

(7) Груповият изпитен протокол се предоставя на преподавателя – титуляр на дисциплината, поне една седмица преди началото на изпитната сесия, а протоколът за държавен изпит/защита на дипломна работа – на председателя на изпитната комисия, поне един ден преди датата за държавен изпит/защита на дипломната работа. Протоколите се връщат от преподавателя, съответно от председателя на изпитната комисия, в предвидените срокове, след отразяването на оценките в главните книги.

(8) Студентите, които имат право на явяване на изпит, но не са разпределени в потоци и групи (поради прекъсване, отстраняване или по други причини), се разпределят от дирекция "Учебна дейност" и от Центъра за дистанционно обучение служебно на пропорционален принцип между титулярите по съответната дисциплина.

(9) Изпитните протоколи се съхраняват в университетския архив в предвидените по закон срокове.

Чл. 74. (1) Успеваемостта на студентите се наблюдава от катедрите и други звена на университета, които организират обучението по специалности на висшето образование. След приключване на всяка изпитна сесия катедрите извършват анализ на успеваемостта на студентите.

(2) Звената по предходната алинея провеждат политика за подобряване на успеваемостта на студентите въз основа на текущ анализ на тенденциите в нейната динамика и предприемат мерки за подобряването ѝ.

Част трета ДОКТОР

Глава пета ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 75. (1) В образователната и научна степен "доктор" могат да се обучават български и чуждестранни граждани.

(2) Обучението в образователната и научна степен "доктор":

1. (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) се осъществява по акредитирани от НАОА докторски програми в рамките на научни специалности;

2. се организира за лица, завършили висше образование, с образователно-квалификационна степен "магистър";

3. се провежда в следните форми:

а) редовна – със срок на обучение до три години;

б) задочна – със срок на обучение до четири години;

в) на самостоятелна подготовка – със срок на обучение до три години;

4. се организира и осъществява от катедри на университета;

5. (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) се осъществява по учебен план в рамките на акредитирана докторска програма, който осигурява придобиването на не по-малко от 180 кредита;

6. завършва с изпълнението на всички задължения по индивидуален учебен план и отчисляването на докторанта със или без право на защита.

(3) Придобитата образователна и научна степен "доктор" се удостоверява с диплома, издавана от УНСС, по образец, утвърден от министъра на образованието и науката.

Чл. 76. (1) Обучението в докторантура е:

1. субсидирано от държавата;

2. срещу заплащане.

(2) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Конкурсите за докторантура се обявяват по докторски програми, по професионални направления и научни специалности, получили при акредитацията оценка от 8,00 до 10,00. Докторантурите, чието обучение е субсидирано от държавата, се обявяват в съответствие с утвърдения брой в постановление на Министерския съвет. В тях могат да участват български граждани и граждани на ЕС и ЕИП.

(3) Конкурсите за прием на докторанти се обявяват със заповед на ректора на УНСС по предложение на заместник-ректора по научноизследователската дейност (НИД) въз основа на предложения, направени от катедрите по акредитирани докторски програми.

(4) Конкурсите за докторантури се обнародват в "Държавен вестник" и се публикуват на интернет страницата на университета.

Чл. 77. Условието и редът за кандидатстване и прием на докторанти се уреждат в правилник, който се приема от АС.

Чл. 78. (1) В дирекция "Наука" и в катедрите се водят досиета на всеки зачислен докторант.

(2) Документите, които се съхраняват в докторантските досиета, се определят със заповед на заместник-ректора по НИД.

Глава шеста **ОБУЧЕНИЕ НА ДОКТОРАНТИТЕ**

Чл. 79. (1) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) На всеки докторант се определя научен ръководител, който е хабилиотирано лице.

(2) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Хабилиотираните лица не могат да бъдат научни ръководители на повече от петима докторанти едновременно, независимо от формата на докторантурата.

(3) Предложението за научен ръководител се прави от катедрата, към която е зачислен докторантът, утвърждава се от факултетния съвет и се назначава от ректора на УНСС.

(4) Научният ръководител на докторанта може да бъде сменен с решение на факултетния съвет по предложение на катедрата.

(5) Научният ръководител е длъжен да осъществява учебно и научно-методическо ръководство, контрол и подпомагане работата на докторанта през целия период на докторантурата при:

1. разработването, изпълнението и отчитането на индивидуалния учебен план;
2. подготовката на научни публикации и участието в научни прояви;
3. подготовката на материали за водене на упражнения;
4. организирането на процедурата по атестиране;
5. провеждането на научни изследвания, свързани с разработването на дисертационния труд;
6. организирането на обсъждания в катедрата на проекта на дисертационния труд и на части от него, както и на материали за публикация;
7. преценяването на необходимостта от провеждане на стаж в страната и в чужбина с предложение за място и продължителност на провеждането му;
8. подготовката на становище по повод прекъсването и удължаването на срока на докторантурата и нейното трансформиране от редовна в задочна;

9. преценяването на степента на завършеност на дисертационния труд и готовността му за предварително обсъждане в катедрата;
10. подготовката на дисертационния труд и автореферата;
11. предлагането на вътрешни рецензенти и членове на научното жури;
12. предлагането на актуализация на индивидуалния учебен план за всяка академична година;
13. провеждането на докторантските изпити;
14. осъществяването и на други дейности по подготовката на докторанта и на дисертационния му труд.

Чл. 80. (1) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Обучението на докторантите се осъществява по учебни планове за всяка акредитирана докторска програма, които се утвърждават от АС по предложение на обучаващите катедри.

(2) Учебните планове предвиждат придобиването на не по-малко от 180 кредита и включват:

1. научноизследователска и/или експертна дейност;
2. посещение и участие в работата на обучителни курсове и семинари;
3. участие в научни форуми;
4. докторантски изпити;
5. (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) разработване на докторската дисертация.

(3) Обучението на докторантите може да включва и преподавателска, както и други дейности по преценка на обучаващата катедра.

Чл. 81. (1) Въз основа на учебните планове по предходния член за всеки докторант се изготвя индивидуален учебен план по единен за УНСС образец.

(2) Индивидуалният учебен план се изготвя съвместно от докторанта и научния му ръководител и след обсъждане в катедрата се внася за разглеждане от факултетния съвет не по-късно от 3 месеца от зачисляването на докторанта.

(3) Индивидуалният учебен план на всеки докторант се утвърждава от заместник-ректора по НИД.

(4) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Индивидуалният учебен план по години за целия период на обучение включва всички дейности по подготовката на докторанта, включително разработване на дисертационния труд.

Чл. 82. (1) Изпитите, полагани от докторантите в УНСС, са по:

1. задължителни дисциплини за докторантите от съответните професионални направления;
2. задължителни дисциплини по научни специалности.

(2) Задължителните дисциплини за докторантите в съответното професионално направление са не по-малко от три и осигуряват придобиването на не по-малко от 30 кредита. Конкретните дисциплини се определят от АС по предложение на заместник-ректора по НИД въз основа на предложенията на деканите на факултети, в структурата на които се обучават докторантите по съответните професионални направления.

(3) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Дисциплините по научни специалности са не по-малко от три и не повече от четири и осигуряват не по-малко от 30 и не повече от 40 кредита. Те се избират от докторанта от целия набор дисциплини, определени от обучаващата катедра в разработената докторска програма. Обучението се провежда под формата на консултации.

(4) Чуждият език не може да се включва като задължителна или избираема дисциплина в индивидуалния учебен план на докторанта.

Чл. 83 (1) Докторантите полагат изпитите по дисциплините от индивидуалния си учебен план пред назначена от декана на съответния факултет комисия в състав от най-малко трима хабилитирани лица.

(2) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Съставът на изпитните комисии се предлага от катедрите, на които АС е възложил воденето на задължителни учебни дисциплини по професионални направления, и от катедрите, водещи съответната докторска програма – за задължителните дисциплини по научни специалности.

(3) Всеки изпит се провежда по изпитна програма, подготвена от катедрата, осигуряваща обучението по съответната дисциплина и утвърдена от заместник-ректора по НИД.

(4) За дисциплините по научни специалности формата на провеждане на изпита се определя от катедрата.

Чл. 84. (1) Резултатите от изпитите се отразяват в индивидуален протокол, подготвен от канцеларията на факултета, в състава на който е катедрата, обучаваща докторанта. Индивидуалният протокол се издава в четири екземпляра. Параметрите на индивидуалния протокол се определят със заповед на заместник-ректора по НИД.

(2) Изпитите се считат за успешно положени при получена оценка, не по-ниска от "добър" (4,00).

(3) За успешно положените докторантски изпити се присъждат кредити, определени в индивидуалния учебен план на докторанта.

(4) Докторантите нямат право да се явяват на изпит за повишаване на оценката.

(5) При неуспешно положен изпит докторантите имат право на повторно явяване.

Чл. 85. (1) Дирекция "Наука" организира обучение по задължителните дисциплини за докторантите от съответното професионално направление, когато обучението в него се осъществява в повече от един факултет.

(2) Когато обучението по дадено професионално направление се осъществява в един факултет, обучението по задължителните дисциплини по професионалното направление се организира от съответния факултет.

(3) Обучението по задължителните дисциплини за докторантите по професионални направления се провежда по програми, приети от катедрените съвети на катедрите, осигуряващи обучението по тях. В случаите, когато обучението се осигурява от преподаватели от различни катедри, заместник-ректорът по НИД определя коя от тях приема програмата.

(4) Програмите се приемат от факултетния съвет на факултета, в чийто състав е катедрата, разработила програмата, и се утвърждават от заместник-ректора по НИД.

(5) Датите за изпит по всяка дисциплина са не по-малко от три в една академична година, която започва от датата на зачисляване и е с продължителност 12 месеца.

(6) Записването на докторантите в организирани курсове за обучение по задължителните дисциплини от професионалното направление става въз основа на подадено от тях заявление в:

1. дирекция "Наука" – за курсовете по ал. 1;
2. съответния факултет – за курсовете по ал. 2.

(7) В организирани курсове за подготовка на докторанти могат да се записват срещу заплащане и лица, обучавани в други висши училища. Таксите за обучение се определят от Ректорския съвет.

Чл. 86. (1) Докторантурите могат да се трансформират от редовна в задочна форма по желание на докторанта.

(2) Трансформирането на докторантурите става със заповед на заместник-ректора по НИД въз основа на писмена молба на докторанта, предложение на катедрения съвет на обучаващата катедра и след решение на факултетния съвет.

(3) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Промяна на темата на дисертационния труд и на научния ръководител се допускат по изключение не по-късно от 3 месеца преди датата на заседанието на първичното звено за предварителното обсъждане. Промяната се извършва със заповед на ректора въз основа на решение на факултетния съвет по предложение на катедрата, в която се обучава докторантът.

Чл. 87. (1) Обучението в докторантура може да се прекъсва по желание на докторанта.

(2) Прекъсването на докторантурата става със заповед на заместник-ректора по НИД въз основа на писмена молба на докторанта, предложение на катедрения съвет на обучаващата катедра и след решение на факултетния съвет.

(3) Докторантите могат да прекъсват обучението си до два пъти за срок не по-дълъг от две години общо за двете прекъсвания. Правото на обучение се възстановява от датата, определена със заповедта за прекъсване. По желание на докторанта правото може

да се възстанови и предсрочно въз основа на писмена молба от докторанта до ръководителя на катедрата и решение на факултетния съвет.

(4) При прекъсване на докторантурата срокът на обучение се удължава със срока на прекъсването. За срока на прекъсване докторантът запазва статута си на докторант и придобивките като такъв при условията на съответните нормативни актове.

Чл. 88. (1) Срокът на докторантурата може да се удължава по желание на докторанта поради уважителни причини. Удължаването е еднократно за не повече от една година.

(2) Удължаването става със заповед на заместник-ректора по НИД въз основа на писмена молба на докторанта, предложение на катедрения съвет на обучаващата катедра и решение на факултетния съвет. Удължаването на срока на докторантурата е независимо от удължаването поради прекъсване.

Чл. 89. (1) (Доп. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Докторантите се атестират от факултетния съвет в края на всяка академична година. Атестацията може да бъде положителна или отрицателна.

(2) Докторантите представят пред катедрения съвет отчет за извършените дейности през годината на атестирането. Отчетът се изготвя по единен за УНСС образец.

(3) Научният ръководител дава писмено становище за работата на докторанта през отчетния период.

(4) При необходимост научният ръководител предлага, съгласувана с докторанта актуализация на индивидуалния му учебен план за следващата академична година.

(5) Катедреният съвет приема:

1. становище за изпълнението на индивидуалния учебен план на докторанта и оценка на дейността му;

2. предложение за положителна или отрицателна атестация на докторанта;

3. предложение за актуализация на индивидуалния учебен план на докторанта за следващата академична година;

4. препоръки за по-нататъшното изпълнение на докторантурата, като при необходимост препоръчва конкретизация на темата и/или смяна на научния ръководител.

(6) Предложенията по ал. 5, т. 2 и 3, както и промяната на темата и смяната на научния ръководител по ал. 5, т. 4 се утвърждават от факултетния съвет.

Чл. 90. (1) Освен годишното отчитане по предходния член редовните докторанти отчитат своята работа и в края на всяко тримесечие, като представят пред ръководителя на катедрата отчет за изпълнението на индивидуалния си учебен план, изготвен по единен за УНСС образец.

(2) Ръководителят на катедрата представя доклад до декана на факултета, придружен от отчетите на редовните докторанти. В доклада се посочват и докторантите, които не са представили отчет за съответния тримесечен период.

(3) Въз основа на отчетите по ал. 1 деканът на факултета представя доклад до ректора на УНСС за изпълнение на ангажиментите на редовните докторанти по индивидуалните им учебни планове.

(4) Докторантът се атестира отрицателно от факултетния съвет по предложение на катедрения съвет в случаите, когато в рамките на една учебна година по индивидуален учебен план докторантът:

1. не е представил два тримесечни отчета;
2. е получил две отрицателни оценки в тримесечните отчети;
3. не е представил един тримесечен отчет и е получил една отрицателна оценка;
4. (Нова – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) не е представил годишен отчет за съответната академична година.

Чл. 91. (1) С изтичане на срока на докторантурата докторантите се отчисляват със или без право на защита на дисертационен труд.

(2) (Доп. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Отчисляването става със заповед на ректора на УНСС по предложение на катедрения съвет и решение на факултетния съвет. Предложението на катедрения съвет до ФС за отчисляване на докторанта с право или без право на защита следва да бъде направено в срок до един месец след изтичането на срока на обучение.

(3) Докторантите се отчисляват без право на защита на дисертационен труд и преди да е изтекъл срокът на обучение:

1. при една отрицателна годишна атестация и изрично решение за отчисляване от факултетния съвет, по предложение на катедрения съвет на обучаващата катедра;
2. при две отрицателни годишни атестации;
3. при представяне на неверни данни в документите по докторантурата, въз основа на които е извършено зачисляването;
4. при уронване на престижа и доброто име на УНСС и за непристойно поведение;
5. при закъснение повече от три месеца при плащане на годишната такса за обучение;
6. при неизпълнение на задълженията на докторанта по индивидуалния учебен план и/или договора за обучение, сключен с УНСС;
7. по собствено желание въз основа на писмена молба до ректора;
8. при смърт на докторанта.

(4) Докторантите се отчисляват без право на защита на дисертационен труд, след като е изтекъл срокът на обучение, когато:

1. по време на обучението не са събрали минимално задължителния брой кредити;
2. са получили две отрицателни годишни атестации;
3. са получили една отрицателна годишна атестация, системно не са изпълнявали задълженията си по индивидуалния си учебен план и има мотивирано предложение на катедрения съвет за това.

(5) Докторантите се отчисляват с право на защита на дисертационен труд:

1. при изтичането на срока на обучение, когато са изпълнени дейностите по обучението и успешно са положени изпитите, определени в индивидуалния учебен план;

2. преди изтичането на срока на обучение, при следните условия:

а) изпълнени са дейностите по обучението, успешно са положени изпитите от индивидуалния учебен план и са събрани минимално задължителния брой кредити;

б) взето е положително решение на катедрения съвет за готовността за защита на дисертационния труд и решение за отчисляване.

(6) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Докторантите, отчислени с право на защита по т. 1 на предходната алинея, се ползват от това право в срок до две години от решението на ФС за отчисляване. Правото се изгубва, ако в двугодишния срок докторантът не е защитил дисертационния си труд.

Чл. 92. (1) В рамките на двугодишния срок по ал. 6 на предходния член докторантите предават проекта на дисертационния си труд в обучаващата катедра със заявление с входящ номер, адресирано до ръководителя на катедрата.

(2) (Изм. – Решение на АС № 2/11-13.04.2019 г., изм. – Решение на АС № 4/7-9.11.2019 г.) Научният ръководител на докторанта, в срок от един месец от предаване на проекта, преценява степента на разработеност на депозирания проект на дисертационен труд и съответствието с минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ. При положителна преценка, с доклад той предлага на ръководителя на обучаващата катедра откриването на процедура за предварително обсъждане. Ръководителят на катедрата организира предоставянето на дисертационния труд и на материалите, които доказват изпълнението на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ на членовете на катедрата. Заседанието за неговото обсъждане се провежда в срок не по-рано от три седмици и не по-късно от пет седмици от предложението на научния ръководител.

(3) (Нова – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) В случаите, когато представеният дисертационен труд не е готов за защита, отрицателната оценка на научния ръководител на докторанта трябва да бъде писмена и мотивирана и да бъде връчена на докторанта. В тези случаи, както и при непроизнасяне в срока по ал. 2, докторантът може да отнесе въпроса за разглеждане пред катедрения съвет, който се произнася окончателно за готовността за защита.

(4) (Предишна ал. 3 – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Проектът на дисертационен труд се обсъжда от катедрения съвет, който включва не по-малко от седем хабилитирани лица или лица, заемащи академичната длъжност "главен асистент" в УНСС с образователна и научна степен "доктор" по група сродни научни специалности, от които не по-малко от трима хабилитирани лица или лица, заемащи в УНСС академичната длъжност "главен асистент" с образователна и научна степен "доктор" по научната специалност, по която е зачислен докторантът.

Чл. 93. (1) При липса на достатъчно специалисти по ал. 3 на предходния член катедреният съвет може да бъде разширен с привличане на хабилитирани лица по същата научна специалност от други катедри на УНСС или други структури в страната и чужбина или лица, хабилитирани от ВАК, незаемащи академични длъжности в УНСС, а при невъзможност за осигуряването на такива – специалисти по сродни научни специалности.

(2) Наличието на необходимия брой специалисти по ал. 3 на предходния член не изключва възможността за допълнително включване на хабилитирани лица по същата или сродни научни специалности в заседанието на катедреният съвет с цел обсъждане на дисертационния труд на по-високо научно равнище.

(3) Участието на външни специалисти при обсъждането на дисертационния труд се определя със заповед на заместник-ректора по НИД по предложение на катедреният съвет.

Чл. 94. (1) (Изм. – Решение на АС № 2/11-13.04.2019 г.) При обсъждане на представения проект на дисертационен труд катедрата прави преценка за степента на разработеност и неговата готовност за защита и приема решение, с което констатира дали:

1. трудът съдържа научни и/или научноприложни резултати, които представляват принос в науката;

2. трудът доказва, че кандидатът притежава и реализира:

а) задълбочени теоретични знания по съответната проблематика и

б) способности за самостоятелни научни изследвания;

3. (Изм. – Решение на АС № 4/7-9.11.2019 г.) докторантът е изпълнил минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за присъждане на ОНС „доктор“.

(2) Към дисертационния труд могат да се предявяват и специфични изисквания на катедрата, провеждаща обучението, приети от катедрен съвет.

Чл. 95. (1) При положително решение за готовността за защита катедреният съвет прави предложение за състав на научното жури.

(2) Научният ръководител и докторантът задължително участват в обсъждането на състава на научното жури и могат да дават свои предложения за членове. В предложението за състав на научното жури могат да се включват само лица, които отговарят на изискванията, установени от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

(3) Проверката за съответствие се извършва от катедрата, която носи цялата отговорност за това.

(4) В 7-дневен срок от вземането на решенията за готовността за защита и за предложението за състав на научното жури ръководителят на катедрата представя доклад до

декана на факултета за взетите решения, придружен с препис-извлечение от протокола на заседанието на катедрения съвет.

Чл. 95а. (Нов – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) **(1)** Обучението на докторанти в условия на съвместно ръководство от научен ръководител в УНСС и чуждестранен научен ръководител може да се извършва в изпълнение на сключени от УНСС договори за съвместна учебна дейност и/или за осъществяване на съвместни образователни програми с чуждестранни висши училища.

(2) Договорите по ал. 1 следва да съдържат клауза, която изрично предвижда, че обучението на докторантите ще бъде провеждано в условията на съвместно ръководство, както и уредена процедура за осъществяване на съвместното обучение.

Глава седма

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДОКТОРАНТИТЕ

Чл. 96. (1) Докторантите имат следните права:

1. да посещават определен цикъл лекции, упражнения и курсове, включени в индивидуалния им учебен план;
2. да участват в научноизследователската дейност на УНСС, като им се гарантират правата на интелектуална собственост;
3. да получават квалифицирана помощ и ръководство при обучението в докторантура и при защитата на дисертационните им трудове;
4. да ползват студентски общежития, библиотека, както и цялата база на УНСС за учебна, научноизследователска, спортна и културна дейност;
5. да се прехвърлят в друго висше училище или форма на обучение в съответствие с изискванията на нормативните актове и правилниците на УНСС;
6. да прекъсват и да удължават срока на обучението си при условия и по ред, регламентирани в този правилник;
7. да се сдружават в учебни, научни, културни и спортни общности, както и да членуват в международни организации, чиято дейност не противоречи на законите на Република България;
8. да ползват 30 дни ваканция в рамките на една учебна година;
9. да получават стипендии и да ползват кредити съобразно действащите нормативни актове;
10. да избират и да бъдат избирани в ръководните органи на УНСС – за докторантите в редовна форма на обучение;
11. (Нова – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) да ползват безплатен служебен електронен адрес на сървъра на университета, който да е достъпен и извън университета.
12. (Предишна т. 11 – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) да работят като хонорувани асистенти при определените за УНСС условия и ред;
13. (Предишна т. 12 – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) други права, произтичащи от този и други правилници на УНСС.

(2) Докторантите са задължени:

1. да изпълняват задълженията си, предвидени в индивидуалния учебен план и в договора за обучение;
2. да спазват изискванията на този и на други правилници и/или други вътрешни актове на УНСС;
3. да осъществяват преподавателска дейност с водене на упражнения, но не повече от 60 часа за целия период на обучение, когато това е предвидено в индивидуалния им учебен план;
4. да опазват материално-техническата база на УНСС;

5. да не провеждат политическа, религиозна и друга, забранена от закона дейност на територията на УНСС;

6. да поддържат необходимите контакти с научния си ръководител, свързани с изпълнението на задълженията по индивидуалния учебен план;

7. да спазват академичните норми, традиции и култура на поведение, да поддържат своя външен вид и облекло, съответстващи на статута им на докторанти в УНСС;

8. да спазват Етичния кодекс на УНСС;

9. (Нова – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) да следят кореспонденцията, която им се изпраща на служебния електронен адрес;

10. (Предишна т. 9 – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) други задължения, произтичащи от този и други правилници на УНСС.

(3) Докторантите, приети в редовна форма на обучение, нямат право да работят на пълен работен ден на трудов договор през периода на обучението си.

(4) За спазването на изискването по предходната алинея докторантите подписват декларация при зачисляването им в докторантура, задължават се да декларират промяна на обстоятелствата и носят наказателна отговорност за деклариране на неверни данни.

Глава осма

ЗАЩИТА НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

Чл. 97. Докторант се допуска до защита, при условие че:

1. е отчислен с право на защита;

2. е подготвил дисертационен труд, който е обсъден в катедрата, и е налице положително решение за готовността му за защита.

3. (Нова – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) разработеният труд отговаря на минимални национални изисквания към научната дейност, определени в ППЗРАСРБ.

Чл. 98. В срок до 30 дни след положителното решение на катедрения съвет за готовността за защита докторантът подава в дирекция "Наука" следните документи:

1. (Доп. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) заявление до ректора (по образец, включващ като задължителен реквизит изискване за предоставяне от кандидата на актуален личен и служебен електронен адрес за кореспонденция) за организиране и провеждане на защитата;

2. автобиография;

3. препис-извлечение от протокола от заседанието на катедрения съвет, на което е взето положително решение за готовността за защита на дисертационния труд;

4. екземпляри на дисертационния труд и автореферата на електронен и хартиен носител за всеки член на научното жури и един на разположение на интересувачи се лица, който се съхранява в дирекция "Наука";

5. екземпляри от публикациите по темата на дисертационния труд за всеки член на научното жури.

6. (Нова – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) справка относно покриване на минималните национални изисквания към научната дейност по ППЗРАСРБ.

Чл. 99. (1) В едноседмичен срок от положителното решение на катедрения съвет ръководителят на катедрата представя доклад на факултетния съвет, който в срок не по-късно от един месец след представянето на доклада на ръководителя на катедрата определя членовете на научното жури и датата на защитата и прави предложение до ректора за тяхното утвърждаване.

(2) (Изм. – Решение на АС № 4/7-9.11.2019 г.) В срок не по-късно от 14 дни от получаване на предложението на факултетния съвет ректорът утвърждава със заповед научното жури. Със същата заповед се определя и датата на защитата.

(3) (Доп. – Решение на АС № 4/7-9.11.2019 г.) Защитата се провежда не по-късно от четири месеца от датата на утвърждаване на научното жури със заповедта на ректора, освен когато в изключителни случаи провеждането ѝ е отложено на основание чл. 101, ал. 8 и ал. 10.

Чл. 100. (1) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г., изм. – Решение на АС № 4/7-9.11.2019 г.) Защитата на дисертационния труд се провежда пред научно жури. За всяка конкретна процедура съставът на журито се определя от катедрения съвет и се утвърждава от факултетния съвет. Така определеният състав на журито се назначава със заповед на ректора в срока по чл. 99, ал. 2.

(2) Научното жури за защита на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен "доктор" е в състав от пет хабилитирани лица в съответната научна област или научни области по темата на дисертационния труд, като най-малко трима са външни и поне един от членовете заема академичната длъжност "професор".

(3) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Научният ръководител на докторанта не може да бъде член на научното жури.

(4) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Членове на научното жури могат да бъдат български граждани – хабилитирани лица, включени в регистъра по чл. 2а ЗРАСРБ и/или утвърдени чуждестранни учени в съответната научна област, а при възможност – и в съответното направление и специалност. При интердисциплинарност на темата на дисертационния труд най-малко един от членовете на научното жури трябва да е от друга научната област, към която има отношение темата на дисертационния труд. Членовете на научното жури трябва да отговарят на съответните минимални национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 ЗРАСРБ

(5) Научното жури се формира от две обособени групи – на вътрешни и на външни за УНСС лица. факултетният съвет определя структурата и състава на научното жури въз основа на предложение на катедрения съвет, което трябва да включва най-малко с двама повече от установения от закона брой лица за всяка група. При избор на научно жури се определя и по един резервен член от всяка обособена група.

(6) (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Членове на научното жури не могат да бъдат лица:

1. които имат конфликт на интереси по смисъла на § 1, т. 2а от допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ с кандидат за придобиване на научна степен или за заемане на академична длъжност или за които са налице ограниченията по чл. 33 ЗРАСРБ;

2. които са свързани лица по смисъла на § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби ЗРАСРБ с кандидат за придобиване на научна степен или за заемане на академична длъжност;

3. за които е доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове;

4. които са освободени от академична длъжност на основание чл. 35, ал. 1, т. 2 ЗРАСРБ;

5. които са били членове на научното жури по предходни две последователни процедури за защита на дисертационен труд и/или за заемане на академична длъжност в едно и също професионално направление, в УНСС, в случаите, когато има достатъчно хабилитирани лица в това професионално направление.

(7) (Нова – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Обстоятелствата по предходната алинея, т. 1 – 4 се установяват с декларация от всеки член на научното жури, която се подава още преди утвърждаването на състава на журито от факултетния съвет. Относно наличието на обстоятелството по т. 5 се следи служебно от дирекция „Наука“ на УНСС и се удостоверява с писмено удостоверение.

Чл. 101. (1) Членовете на научното жури се уведомяват за датата на първото им заседание от дирекция "Наука" не по-късно от 7 дни след утвърждаването им със заповед на ректора.

(2) На своето първо заседание научното жури:

1. определя един от членовете си за председател – лице, което заема академичната длъжност "доцент" или "професор" в УНСС;

2. (Нова – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г., изм. – Решение на АС № 4/7-9.11.2019 г.) взема решение за допускане до оценяване на кандидата, когато отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 ЗРАСРБ за придобиване на ОНС „доктор“;

3. (Предишна т. 2 – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) определя двамата членове на научното жури, които ще изготвят рецензии, като единият от тях е външно лице;

4. (Предишна т. 3 – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) определя тримата членове на научното жури, които ще изготвят становища;

5. (Предишна т. 4 – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) определя реда за своята работа.

(3) (Нова – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г., изм. – Решение на АС № 4/7-9.11.2019 г.) В случай че кандидатът не отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 ЗРАСРБ за придобиване на ОНС „доктор“, журито с мотивирано решение не допуска работата на кандидата до оценяване и приключва своята работа. В тези случаи рецензии и становища не се изготвят и заседание за публична защита не се провежда.

(4) (Предишна ал. 3, доп. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Заседанията на научното жури не могат да се провеждат в намален състав. Отказът от участие в заседание или отказът за полагане на подпис от член на журито в протокола се установява с подписите на присъстващите членове на журито и не е основание за спиране на процедурата.

(5) (Предишна ал. 4, доп. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Решенията на научното жури се приемат с явно гласуване и с обикновено мнозинство.

(6) (Предишна ал. 5, доп. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Решенията на научното жури могат да се вземат и неприсъствено, като в тези случаи обсъждането и гласуването се извършват чрез съответните технически средства, осигуряващи аудио- или видеоконферентна връзка.

(7) (Предишна ал. 6, доп. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) За заседанията на научното жури се води протокол от служител на дирекция "Наука". Протоколът съдържа като своя неразделна част мотивите за приемането на съответното решение, включително относно:

1. резултатите на кандидата, неговия научен принос, оригиналност на представените трудове и достоверност на представените научни данни;

2. отговорите на кандидата на бележките, посочени в рецензиите и становищата, както и на отправените към него въпроси;

3. мотиви относно приемането или неприемането на становището на кандидата в случаите, когато журито се е произнасяло относно наличието на плагиатство в работата на кандидата.

(8) (Предишна ал. 7 – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г., изм. – Решение на АС № 4/7-9.11.2019 г.) В изключителни случаи на отвод, заболяване, смърт и други обективни причини, които правят невъзможно изпълнението на задълженията от член на научно жури и са настъпили до изтичане на срока за предаване на рецензиите и становищата, както и при безпричинно забавяне на рецензии и становища, председателят на научното жури включва резервния/резервните членове на журито. Провеждането на защитата се отлага за подходящ срок, не по-дълъг 3 месеца, в рамките на който резервният/резервните членове на журито трябва да изготви/ят рецензията и/или становището. Новата дата на защитата се определя чрез изменение на заповедта на ректора по чл. 99,

ал. 2. Членовете на журито се уведомяват за изменението на заповедта от дирекция „Наука“.

(9) (Предишна ал. 8, отм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.)

(10) (Нова – Решение на АС № 1/24.01.2018 г., предишна ал. 9, изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г., изм. – Решение на АС № 4/7-9.11.2019 г.) В изключителни случаи, когато член на научно жури, въпреки че е представил своевременно рецензия/становище, не може да участва в открито заседание за публична защита на дисертационния труд, включително и чрез електронни средства за комуникация, и съответно не може да обяви публично своята оценка, откритото заседание на научното жури по публичната защита се отлага за подходящ срок, не по-дълъг от 4 месеца. Председателят на научното жури включва резервния/резервните член/членове на журито. В срок до 1 месец преди определената нова дата на защитата резервният/резервните членове на журито трябва да изготви/ят рецензията и/или становището. Новата дата на защитата се определя чрез изменение на заповедта на ректора по чл. 99, ал. 2. Членовете на журито се уведомяват за изменението на заповедта от дирекция „Наука“.

Чл. 102. (1) (Доп. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Рецензиите и становищата на членовете на научното жури завършват с положително или отрицателно заключение за присъждане на образователна и научна степен "доктор". Във всички случаи, когато журито е било сезирано със сигнали за плагиатство по реда на чл. 102а от този правилник, независимо от решението по чл. 102а, ал. 5, членовете на научното жури задължително дават становище относно наличието или липсата на плагиатство в дисертационния труд, представен за оценяване, и в рецензиите и становищата си.

(2) Рецензиите и становищата на членовете на научното жури:

1. (Изм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) се предават в дирекция "Наука" до три месеца от датата на назначаване на състава на научното жури със заповед на ректора;

2. (Доп. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) се публикуват на интернет страницата на УНСС след получаването им заедно с автореферата на дисертационния труд. Тези материали се публикуват на български език и на един от езиците, които традиционно се ползват в съответната научна област. Публичният достъп на материалите се запазва най-малко 5 години след приключване на процедурата.

Чл. 102а (Нов – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) (1) Във връзка със започнала процедура за публична защита на дисертационен труд, заинтересованите лица могат да подават до научното жури писмени сигнали за плагиатство. Всеки сигнал трябва да е от конкретен подател, да е мотивиран и да съдържа като приложение доказателствен материал за твърдяното плагиатство. Сигналите се подават в деловодството на УНСС с входящ номер. Постъпилите сигнали се предават на ръководителя на съответната катедра, а той от своя страна ги предава на председателя на съответното научно жури.

Копия от постъпилите сигнали и приложенията към тях се предоставят на всички членове на съответното научно жури.

(2) По този ред се подават и разглеждат сигнали за плагиатство, които са свързани с дисертационния труд, както и само с публикации, които са в неговата основа. Сигнали, отнасящи се до други трудове и разработки на кандидата, както и анонимни сигнали, не се разглеждат.

(3) Всеки отделен член на журито може сам да сезира журито за плагиатство, установено при рецензирането на дисертационния труд, автореферата и другите материали, представени от кандидата. В тези случаи членът на журито отправя мотивиран писмен сигнал, заедно с доказателствен материал до председателя на журито.

(4) Копия от постъпилите сигнали и приложенията към тях се връчват на кандидата. В 7 дневен срок от връчването той може да изготви и депозира писмено становище по получените сигнали, като приложи към него и съответния доказателствен материал. Становищата се депозират в деловодството на УНСС с входящ номер и служебно се предават на Председателя на съответното жури.

(5) При постъпил сигнал за плагиатство в започнала процедура за оценяване на дисертационен труд, тя не може да бъде прекратена поради оттегляне на документите от страна на кандидата. Във всички случаи, когато научното жури е сезирано със сигнал за плагиатство, то задължително се произнася с решение относно наличието или липсата на плагиатство в дисертационния труд и останалите материали. Решението се постановява в 7 дневен срок от подаване на становище от страна на кандидата или съответно от датата на изтичане на срока за подаване на становище по предходната алинея. Решението се приема с обикновено мнозинство от 3 гласа от всички членове на журито на специално свикано заседание. Решението се мотивира и съставя в писмена форма и се връчва срещу подпис на кандидата.

(6) В случаите, когато научното жури с решението по предходната алинея установи липсата на плагиатство, процедурата по публична защита продължава по съответния ред.

(7) В случаите, когато научното жури е приело решение за наличие на плагиатство в оценявания труд, кандидатът за придобиване на образователната и научна степен "доктор" не се допуска до защита на дисертационния труд.

Чл. 1026 (Нов – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) (1) Решението по ал. 5 от предходния член, с което научното жури е установило наличие на плагиатство в оценявания труд и кандидатът за придобиване на образователната и научна степен "доктор" не е допуснат до защита на дисертационния труд, може да бъде оспорено от кандидата пред съответния факултетен съвет.

(2) Жалбата се подава в писмена форма чрез деловодството на УНСС с входящ номер като към нея кандидатът не може да представя нови писмени доказателства. Жалбата трябва да съдържа електронен адрес на жалбоподателя и мотивирано да посочва

твърдяните нарушения, допуснати от журито при постановяване на решението, относно наличието на плагиатство.

(3) Факултетният съвет се свиква на заседание в срок от един месец от постъпване на жалбата, но не по-рано от 14 дни. В дневния ред на заседанието не могат да се включват други въпроси. Материалите по конкретния случай се предоставят на членовете на факултетния съвет и на членовете на научното жури чрез неговия председател най-малко една седмица преди неговото заседание.

(4) Факултетният съвет може да се произнася само по отношение на формални и други нарушения, допуснати от страна на журито при постановяване на решението. Той не може да се занимава с въпроса по същината на спора относно това дали е налице плагиатство или не. Този въпрос остава изцяло в научната компетентност на научното жури.

(5) В случай, че факултетният съвет констатира нарушения при постановяването на решение, с което е установено плагиатство, той го отменя и възстановява процедурата по публична защита на дисертационния труд в етапа, в който тя е била прекратена.

(6) Решението на факултетния съвет е окончателно.

Чл. 103. (1) Научното жури провежда открито заседание за публична защита на дисертационния труд в едномесечен срок след публикуването на рецензиите, становищата и автореферата.

(2) (Доп. – Решение на АС № 4/7-9.11.2019 г.) Откритото заседание по публичната защита на дисертационния труд се провежда в УНСС, като датата, часът и мястото на защитата се огласяват публично в интернет страницата на университета и/или чрез други подходящи за целта средства.

(3) Откритото заседание на научното жури се провежда в следния ред:

1. научният ръководител или председателят на научното жури представя докторанта;
2. докторантът прави кратко изложение на основните резултати от дисертационния си труд;
3. членовете на научното жури представят своите рецензии и становища;
4. членовете на научното жури и всеки от присъстващите на публичната защита могат да правят изказвания и да задават въпроси, на които докторантът може да даде отговор;
5. всеки член на научното жури обявява публично своята оценка – положителна или отрицателна;
6. председателят на научното жури обявява резултатите от защитата.

(4) За успешно защитен се счита дисертационен труд, получил три или повече положителни оценки.

(5) Неуспешно защитеният дисертационен труд се връща за преработване. До една година от датата на връщането се обявява нова процедура за защита, ако кандидатът желае това. Втората процедура за защита е окончателна.

(6) До 7 дни след защитата успешно защитилите докторанти предават в дирекция "Наука" по три екземпляра от дисертационния труд и автореферата за предоставяне на организациите депозитари.

(7) На председателите и членовете на научните журита се заплаща възнаграждение в размер, определен от Ректорския съвет. На външните членове, които пътуват от други населени места в страната, се заплащат и разходи за командировка.

(8) (Отм. – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.)

Чл. 104. (1) Образователна и научна степен "доктор" се придобива от деня, в който дисертационният труд е защитен успешно.

(2) УНСС издава диплома за образователна и научна степен "доктор" на български език, а при заявено искане от лицето – и приложение на английски език.

(3) Дипломата се издава по образец, утвърден от министъра на образованието и науката. В 14-дневен срок от издаването ѝ дирекция "Наука" изпраща в Националния център за информация и документация (НАЦИД) за регистриране:

1. копие от дипломата;
2. един екземпляр на хартиен и на електронен носител на дисертационния труд;
2. един екземпляр на хартиен и на електронен носител на автореферата;
3. информационни карти на български и английски език.

(4) В 10-дневен срок след успешната защита на дисертационния труд в дирекция "Университетска библиотека и централен архив" на УНСС се предават:

1. два екземпляра – на хартиен и на електронен носител на дисертационния труд
2. два екземпляра – на хартиен и на електронен носител на автореферата.
3. досие с цялата документация по организирането и провеждането на защитата, което съдържа рецензиите, становищата и протокола от публичната защита.

Глава девета ФИНАНСОВИ ОТНОШЕНИЯ

Чл. 105. (1) Докторантите заплащат годишни такси за обучението си. Размерът на таксите се определя с:

1. постановления на МС;
2. междуправителствени спогодби;
3. решение на АС на УНСС;
4. решение на Ректорския съвет при упълномощаването му от АС.

(2) При определянето на размера на таксите се съобразяват условията на чл. 95 от ЗВО.

(3) От такси за обучение се освобождават докторантите, приети в докторантура, субсидирана от държавата, които:

1. са кръгли сираци на възраст до 30 години;
2. са с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 на сто;
3. са военноинвалиди и военнопострадали;
4. са отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане на деца, SOS детски селища, центрове за настаняване от семеен тип и с родители, лишени от родителски права, настанени със съдебни решения при роднини или приемни семейства;
5. са приети при условия и по ред, определени в акт на МС и в междуправителствени спогодби, в случай че в този акт е предвидено такова освобождаване;
6. се обучават в последните две години на докторантурата.

(4) Правата по ал. 3 се ползват от:

1. български граждани и граждани на ЕС и ЕИП;
2. чужденци със статут на бежанци;
3. лица с двойно гражданство, едното от които е българско, ако са приети за обучение при условията за български граждани.

(5) Докторантите на самостоятелна подготовка, работещи на трудов договор в УНСС, назначени за неопределено време, както и назначените на срочен трудов договор по чл. 17 от ЗРАСРБ, се освобождават от такси за целия период на обучение. Таксите са за сметка на бюджета на УНСС.

(6) Лица с двойно гражданство, едното от които е българско, заплащат половината от размера на таксата за чуждестранни докторанти, определена с постановление на Министерския съвет, когато кандидатстват и са приети при условия и по ред, определени от Министерския съвет.

(7) При удължаване на срока на докторантурата срещу заплащане таксата на докторанта се изчислява пропорционално на времето на удължаването.

Чл. 106. (1) При зачисляване в докторантура, субсидирана от държавата, докторантът заплаща годишна такса в размер, определен в постановление на Министерския съвет.

(2) При зачисляване в докторантура срещу заплащане докторантите сключват договор за обучение с УНСС в едномесечен срок от решението на факултетния съвет и заплащат таксата за образователната услуга в размер, определен от Академичния/Ректорския съвет, в срок, посочен в договора.

(3) При проявен интерес към работната тема на дисертационния труд от юридическо лице то може да се включи като трета страна в договора за обучение, като поеме част от таксата за обучение и от определените в договора допълнителни разходи.

Чл. 107. (1) Чуждестранните граждани, кандидатстващи за обучение в докторантура в редовна и задочна форма, заплащат такси за обучение при условията на чл. 95 от ЗВО, след като са получили виза тип "D" и са пристигнали в Република България.

(2) Чуждестранните граждани, кандидатстващи за докторантура на самостоятелна подготовка срещу заплащане, внасят такса в размер, определен с решение на Академичния/Ректорския съвет.

(3) Докторанти, граждани на държави – членки на ЕС и ЕИП, заплащат такси за обучението си при условията и по реда, определени за българските граждани.

Чл. 108. (1) Размерът на разходите по защитата на дисертационните трудове за придобиване на образователна и научна степен "доктор" се определя ежегодно от Ректорския съвет по предложение на заместник-ректора по НИД и се утвърждава от АС.

(2) Разходите по защитата на дисертационните трудове на докторантите, работещи по безсрочен трудов договор в УНСС, се поемат от УНСС.

(3) Докторантите, назначени по чл. 17 на ЗРАСРБ на срочен трудов договор в УНСС, заплащат разходите по защитата на дисертационните си трудове. УНСС възстановява разходите по защитата на дисертационните трудове на тези лица, при условие че спечелят конкурс за заемане на академична длъжност в УНСС и бъдат назначени на договор за неопределено време до две години от датата на защитата.

(4) Лицата по ал. 3 дължат връщане на възстановените им от УНСС разходи по защитата на дисертационните трудове, ако преди изтичането на 5 години от назначаването им за неопределено време напуснат или бъдат дисциплинарно уволнени от УНСС.

(5) Докторантите, чието обучение е субсидирано от държавата, и чуждестранни докторанти, обучавани по междуправителствени спогодби, не заплащат разходите по публичната защита на дисертационния труд, при условие че в срока на обучение са подали в дирекция "Наука" документите си за откриване на процедура за публична защита. В тези случаи разходите по защитата са за сметка на УНСС. Докторантите, неподали документи за публична защита в срока на обучение, заплащат разходите по нея. Датата на подаване на документите се удостоверява с входящ номер на молбата, получен от деловодството на УНСС.

Чл. 109. (1) Научните ръководители на докторанти получават възнаграждение в размер на хонорара за съответен брой часове пред ОКС "бакалавър", както следва:

1. за 30 часа лекции за всяка година от докторантурата за всеки докторант, български гражданин;

2. за 60 часа лекции за всяка година от докторантурата за всеки докторант, чуждестранен гражданин;

3. за 90 часа лекции за всяка година от докторантурата за всеки докторант със затруднена комуникация (незрящи и глухонеми).

(2) За всеки успешно защитил докторант научният му ръководител получава еднократно възнаграждение в размер на хонорара за 100 лекционни часа пред ОКС "бакалавър".

Част четвърта
ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ

Глава десета
ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ

Чл. 110. (1) Продължаващото обучение е реализация на принципа "учене през целия живот".

(2) Продължаващото обучение осигурява:

1. придобиване на квалификации, свързани непосредствено с осъществяваната професия, и

2. непрекъснато обновяване на притежавани знания и способности.

(3) Продължаващото обучение в УНСС се реализира посредством:

1. всички видове учебни дейности, организирани в УНСС;

2. валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално и самостоятелно учене, и

3. дейности, които не са регламентирани в този правилник, но могат да се организират с ресурсите на университета и постигат резултата на продължаващото обучение.

(4) Резултатите от продължаващото обучение се изразяват в разширяване и/или задълбочаване на знанията, уменията, компетентността и квалификацията, разбираани като:

1. "знания" – резултат от усвояване на информация в процеса на учене;

2. "умения" – способност за прилагане на знания и използване на ноу-хау при изпълнение на задачи и решаване на проблеми;

3. "компетентност" – доказана способност за използване на знания, умения и личностни, социални и/или методологични дадености в работни или учебни ситуации, в професионално и личностно развитие;

4. "квалификация" – официален резултат от процес на оценяване и валидиране, получен от компетентен орган в съответствие с определени стандарти.

Чл. 111. (1) Продължаващото обучение се организира във форми и видове обучение, съответстващи на желаните за постигане резултати от обучението.

(2) Формите на обучение са: редовна, задочна и дистанционна.

(3) Видовете обучение са: групово и индивидуално.

(4) Учебният процес във всяка от формите и видовете обучение може да бъде организиран чрез паралелно водене на учебни дисциплини и/или на модулен принцип.

(5) Продължителността на обучението зависи от желаните резултати и може да бъде:

1. дългосрочно обучение (като специализации за повишаване на квалификацията), което дава нова квалификация, но не дава образователно-квалификационна степен и/или специалност;
2. средносрочно обучение (като езикови курсове);
3. краткосрочно обучение (като кандидатстудентски подготвителни курсове, курсове за опресняване на знанията);
4. едnodневно и/или няколкодневно обучение (като семинари, опреснителни курсове по отделни проблеми, по нови или изменени нормативни актове).

Чл. 112. (1) Продължаващото обучение в УНСС се организира като частично, допълнително и за повишаване на квалификацията.

(2) Частично обучение е обучението по отделни дисциплини, семестър или друга обособена част от обучението по утвърден учебен план и/или по определена образователна програма.

(3) Частичното обучение се организира по установения в УНСС ред при следните условия и изисквания:

1. осъществява се по дисциплини, преподавани в УНСС;
2. реализира се чрез изслушване на лекционните курсове по избраните дисциплини, изпълнение на всички изисквания по техните учебни програми и полагане на съответните изпити, за което се издават индивидуални протоколи;
3. удостоверява се с документ, в който се вписват: наименованието на дисциплината/ите, хорариумът, оценката/ите и присъдените кредити.

(4) Допълнителното обучение е обучение по тематично обособени дисциплини, които допълват или разширяват придобитата система от знания.

(5) Отделно от разпоредбите по ал. 2, 3 и 4 като частично/допълнително се определя и обучението на студенти по линия на програмите за мобилност.

(6) Само чрез частично и/или допълнително обучение не може да се придобие нова образователно-квалификационна степен или специалност на висшето образование.

(7) Обучението за повишаване на квалификацията, включително езиковото обучение, се организира за всички, имащи право на това, но без придобиване на образователно-квалификационна степен или на специалност.

(8) Частичното и допълнителното обучение се организират от дирекция "Учебна дейност", а обучението за повишаване на квалификацията – от отделение "Институт за следдипломна квалификация" (ИСК) съобразно правилника за устройството и дейността му.

(9) Продължаващото обучение се осъществява по учебна документация, разработвана от звената по предходната алинея, съобразно конкретния вид, форма, продължителност и тематично съдържание на обучението. Учебната документация се утвърждава от:

1. заместник-ректора по обучението в ОКС "бакалавър" – за частичното и допълнителното обучение;

2. директора на отделение ИСК – за обучението за повишаване на квалификацията.

(10) Продължаващото обучение е срещу заплащане с изключение на обучението по програмите за мобилност. Таксите за частичното и допълнителното обучение се определят от Академичния/Ректорския съвет на УНСС, а таксите за обучението за повишаване на квалификацията – от Дирекционния съвет на отделение ИСК.

Част пета
АКАДЕМИЧЕН СЪСТАВ

Глава единадесета
ПРЕПОДАВАТЕЛИ

Чл. 113. (1) Учебната дейност в УНСС се осъществява от преподаватели, притежаващи съответните научни степени и академични длъжности.

(2) Преподавателите в УНСС са:

1. преподаватели на основен трудов договор;
2. преподаватели на срочен трудов договор;
3. съвместители;
4. гост-преподаватели;
5. хонорувани преподаватели.

(3) За участие в учебния процес могат да бъдат привлечени хабилитирани преподаватели от други университети, ако са придобили хабилитацията си по реда на Закона за научните степени и научните звания, или от акредитирани висши училища, получили акредитация не по-ниска от 8,5 за професионални направления, съответстващи на направленията, в които УНСС привлича външни преподаватели за осъществяване на обучение.

(4) По аргументирано предложение на катедрите факултетните съвети ежегодно избират изтъкнати специалисти от страната и чужбина за участие във всички форми на учебния процес при спазване на държавните изисквания за придобиване на висше образование в ОКС "бакалавър" и "магистър".

Чл. 114. (1) Преподавателят е длъжен:

1. добросъвестно и професионално да изпълнява учебно-преподавателските и научноизследователските си задължения в съответствие с изискванията на вътрешноуниверситетската нормативна уредба;
2. да спазва трудовата и технологичната дисциплина;
3. да участва активно в разработването на документите за акредитация и следакредитационен контрол;
4. да участва в кандидатстудентските кампании съобразно създадената от ръководството на университета организация и възложените задължения;
5. през всеки семестър на учебната година да дава ежеседмично по четири учебни часа консултации на студентите;
6. да съблюдава академичната етика в съответствие с изискванията на Етичния кодекс на УНСС;

7. да възпитава с цялостното си поведение, външен вид и облекло обучаваните в дух на академизъм, родолюбие, естетика и други общочовешки ценности;

8. да не провежда в УНСС политическа, религиозна и друга забранена от закона дейност;

9. да изпълнява други задачи, възложени му от катедрения съвет, ръководителя на катедрата, деканското и ректорското ръководство.

(2) Преподавателят – титуляр на учебна дисциплина, е длъжен:

1. да разработва и представя по подходящ начин съдържанието на учебните програми по водените от него лекционни курсове;

2. да наблюдава, контролира и подпомага в научно-педагогическо отношение асистентите, които водят упражненията по преподаваната от него дисциплина;

3. да провежда в съответствие с утвърдените графици изпити, на които задължително присъстват и асистентите, водили упражненията по съответната учебна дисциплина;

4. да нанесе изпитните оценки на студентите в студентските книжки, в изпитните протоколи и в главните книги при спазване на съответните срокове;

5. да съхранява писмените работи от проведените изпити една година след тяхното провеждане;

6. да предостави възможност на студентите да се запознаят с изпитните си работи при поискване след обявяване на резултатите от изпита;

7. да осъществява съвместно и компетентно научното ръководство на дипломанти и докторанти, на които е определен за научен ръководител.

(3) В случаите на председателство на държавна изпитна комисия преподавателят е длъжен да нанесе в студентските книжки, в изпитния протокол и в главната книга оценките от държавния изпит и от защитата на дипломните работи в сроковете съобразно този правилник или да упълномощи за това друг член на комисията.

(4) Допълнителните задължения на преподавателите, свързани с реализирането на дистанционната форма на обучение, са:

1. разработване на специфични учебници, учебни и методически материали съгласно инструкции на Центъра за дистанционно обучение;

2. провеждане на присъствени учебни занятия под формата на консултации с хориум 30 на сто от този за редовно обучение на съответната образователно-квалификационна степен в съботните и неделните дни в Центъра за дистанционно обучение в гр. София и в регионалните центрове за дистанционно обучение;

3. провеждане на писмени изпити в съботните и неделните дни в Центъра за дистанционно обучение в гр. София и в регионалните центрове за дистанционно обучение;

4. разработване и оказване на съдействие при създаването на мултимедийни и интерактивни учебни материали, разпространявани на електронни носители;

5. разработване и оказване на съдействие при създаването на учебни материали и модули за обучение и оценяване, разположени на специализиран сървър;

6. разработване и оказване на съдействие при създаването на учебни материали и ресурси за самоподготовка, разположени в базираната в интернет система за дистанционно обучение.

Чл. 115. Преподавателят има право:

1. да разработва и преподава учебното съдържание на своята дисциплина свободно, като се съобразява с изискванията на учебния план и учебната програма, равнището на науката и потребностите на практиката;
2. да освобождава, допуска или не допуска до изпит студенти при установените за това условия и ред;
3. да провежда свободно, съобразно своите интереси, научни изследвания и да публикува резултатите от тях;
4. да използва материалната база и информационните ресурси на университета за академичното си развитие и научно израстване;
5. да получава достойно възнаграждение за положения от него труд, както и допълнително трудово възнаграждение за учебно-преподавателската си дейност над норматива съобразно вътрешните правила за работната заплата в УНСС;
6. на признаване и защита на правата му като преподавател и автор;
7. на зачитане на неговата чест и достойнство при изпълнение на трудовите му задължения;
8. на други права, произтичащи от законите на страната и вътрешнонормативните актове на УНСС.

Чл. 116. (1) Работното време на преподавателите на основен трудов договор е 8 часа на ден/40 часа седмично, приравнени към 1600 часа годишно за целите на планирането на заетостта.

(2) Работното време на преподавателите по ал. 1 включва осъществяването на:

1. учебна дейност;
2. учебно-методична дейност;
3. научноизследователска дейност.

Чл. 117 (1) АС определя:

1. нормативната аудиторна и извънаудиторна заетост на преподавателите, както и на заемащите административни ръководни длъжности в УНСС;
2. номенклатурата от дейности, както и часови нормативи за изпълнение на задълженията по учебната, учебно-методичната и научноизследователската дейности.

(2) Общата учебна натовареност на преподавателите на основен трудов договор в УНСС е 560 часа годишно и включва аудиторна и извънаудиторна заетост, която се реализира при следното съотношение:

1. аудиторна заетост – 200 часа лекции/400 часа упражнения, и

2. извънаудиторна заетост – 160 часа.

(3) По изключение АС може да определи и друг вариант на учебна натовареност, различен от посочения в предходната алинея.

(4) Аудиторната и извънаудиторната нормативна и наднормативна заетост на преподавателя се възлага с решение на катедрения съвет и се счита за задължение, произтичащо от трудовия договор.

(5) Преподавателят може да реализира аудиторната си заетост само с лекции, само с упражнения или в комбинация от лекции и упражнения.

(6) Аудиторната заетост се определя, като един час лекции се приравнява на два часа упражнения – за нехабилитираните преподаватели, и два часа упражнения се приравняват на един час лекции – за хабилитираните преподаватели.

(7) Приравняването на един час лекции към два часа упражнения и обратно става само за целите на планирането и отчитането на изпълнението на задължителната натовареност, когато преподавателят взема едновременно и лекции, и упражнения, независимо дали е хабилитиран или нехабилитиран. Приравняване не се извършва при заплащането на часовете над норматива, което става на основата на фактически взети часове лекции и/или упражнения.

Чл. 118 (1) Лекционните курсове и семестриалните изпити по задължителните и избираемите дисциплини от учебния план се провеждат от хабилитирани в съответното научно направление преподаватели.

(2) Хабилитираните лица на основен трудов договор в УНСС водят за всяка специалност не по-малко от 70 на сто от лекционните курсове (без упражнения и практически занятия).

(3) До 30 на сто от лекционните курсове по предходната алинея могат да се възлагат на нехабилитирани преподаватели с образователна и научна степен "доктор" по предложение на катедрите и с решение на факултетния съвет.

(4) За всяка специалност не по-малко от половината от аудиторните и практическите занятия се водят от преподаватели на основен трудов договор в УНСС.

(5) В един учебен план преподавател може да води не повече от:

1. четири учебни дисциплини – в ОКС "бакалавър";
2. две учебни дисциплини – в ОКС "магистър" със срок на обучение два семестъра;
3. три учебни дисциплини – в ОКС "магистър" със срок на обучение три и четири семестъра.

(6) Общата натовареност на преподавателите по физическо възпитание и спорт е 1600 часа, от които:

1. 580 часа упражнения – аудиторна заетост, в които се включват и до 180 часа работа с представителни отбори;
2. 220 часа извънаудиторна заетост;
3. 500 часа учебно-методична дейност;

4. 300 часа научноизследователска дейност.

(7) Задължителната по норматив аудиторна натовареност се формира от часовете, взети във всички образователни степени и форми на обучение, в следния ред:

1. редовно обучение в ОКС "бакалавър" – УНСС;
2. редовно обучение в ОКС "магистър" – УНСС;
3. дистанционно обучение в ОКС "бакалавър" – УНСС;
4. дистанционно обучение в ОКС "магистър" – УНСС;
5. дистанционно обучение в ОКС "бакалавър" – РЦДО – гр. Хасково;
6. дистанционно обучение в ОКС "бакалавър" – РЦДО – гр. Пловдив;
7. дистанционно обучение в ОКС "магистър" – РЦДО – гр. Хасково;
8. дистанционно обучение в ОКС "магистър" – РЦДО – гр. Пловдив;
9. обучение в отделение ИСК;
10. обучение в ОНС "доктор".

(8) Последниците за възнагражденията на преподавателите, които имат планирана или реализирана аудиторна заетост, по-ниска от нормативната, се уреждат от Вътрешните правила за работната заплата в УНСС.

(9) Наднормената аудиторната заетост на преподавателите в ОКС "бакалавър" се хонорува:

1. до изпълнение на двоен норматив – в пълен размер на приетите нормативи за възнаграждение за един час лекции/упражнения;
2. за часовете над двойния норматив – 50 на сто от размера на приетите нормативи за възнаграждение за един час лекции/упражнения;
3. намалението на аудиторната заетост на преподавателите, заемащи ръководни административни длъжности, се отнася само за задължителната (нормативната) аудиторна заетост. Всички часове над задължителния норматив на аудиторна заетост, коригиран с процента намаление за заеманата длъжност, се считат наднормени и се заплащат съобразно т. 1 и 2.

Чл. 119 (1) Извънаудиторната заетост на преподавателите включва:

1. четири часа консултации седмично, 120 часа годишно;
2. изпити на студенти в ОКС "бакалавър";
3. участие в изпитни комисии по провеждане на държавните изпити на студенти;
4. проверка на контролни работи, включени в учебните програми;
5. провеждане на защита на курсови проекти и курсови работи, предвидени в учебния план;
6. ръководство на практики, предвидени в учебния план;
7. разработване на вътрешни рецензии на проекти за зачисляване в докторантура и на проекти на дисертации за откриване на процедура за публична защита;
8. изпити на докторанти;

9. други дейности – по номенклатура, приета от АС, с признаване на броя на часовете за извънаудиторна заетост за всяка от дейностите.

Чл. 120. (1) Учебно-методичната дейност на преподавателите е 240 часа годишно и може да включва:

1. разработване и написване на учебници и учебни помагала;
2. разработване на презентации, дигитални, мултимедийни и други учебно-методични продукти;
3. разработване на тестове, казуси и други изпитни и учебни материали;
4. разработване на учебни програми и въпросници;
5. подготовка на нови и/или актуализиране на съществуващи учебни курсове;
6. научно-методическо подпомагане на написването на курсови работи и други самостоятелни разработки на студенти;
7. други дейности с учебно-методичен характер.

(2) Необходимото и реално изразходваното време за учебно-методична дейност при залагането ѝ в плана и в отчета се определят от преподавателя в съответствие с приети от АС нормативи.

(3) Учебно-методичната дейност над 240 часа може да допълва научноизследователската дейност.

Чл. 121. (1) Научноизследователската дейност на преподавателите е 800 часа годишно, осъществява се групово и/или индивидуално и включва:

1. подготовка на дисертации;
2. разработване на научни статии, студии и монографии;
3. подготовка и участие в университетски, национални и международни програми и проекти;
4. участие в научни семинари, конференции и други научни форуми;
5. работа с научни информационни източници;
6. подготовка на проекти за нормативни актове, стратегии, програми, методики и други творчески продукти;
7. разработване на научно-образователни и научнопопулярни статии и други материали – до 10 на сто от часовете за научноизследователска дейност;
8. други дейности с научноизследователски характер.

(2) Необходимото и реално изразходваното време за извършване на научноизследователската дейност при залагането ѝ в плана и в отчета се определят от преподавателя в съответствие с приети от АС нормативи.

Чл. 122. (1) Преподавателите в УНСС – щатни и хонорувани, подготвят за всяка учебна година индивидуални планове по семестри по образец, утвърден от ректора, в които отразяват своята учебна, учебно-методична и научноизследователска натоваре-

ност в съответствие с приетите от катедрите разпределения на учебните дейности и приетите от АС номенклатура и нормативи за учебно-методичната и научноизследователската дейности.

(2) В индивидуалните планове се отразяват всички часове за аудиторна заетост във всички форми на обучение в ОКС "бакалавър", в ОКС "магистър" и в ОНС "доктор".

(3) Ръководителите на катедри и деканите наблюдават и контролират правилното и своевременно изготвяне на индивидуалните планове и отчитането на изпълнението им.

(4) Индивидуалните планове на преподавателите се приемат от катедрения съвет и се предават в два екземпляра от ръководителя на катедрата в дирекция "Учебна дейност" най-късно до един месец след началото на учебната година. Първият екземпляр от индивидуалните планове остава в дирекция "Учебна дейност" за съхранение, а вторият се връща в катедрата.

(5) Въз основа на приетите индивидуални планове се изготвя обобщен план на всички преподаватели от катедрата, който се утвърждава от съответните ресорни заместник-ректори и ректора на УНСС.

(6) На преподавателите, чиито индивидуални планове се представят в дирекция "Учебна дейност" по-късно от срока по ал. 4, допълнителното възнаграждение за реализираната от тях наднормена заетост в образователно-квалификационната степен "магистър" се изплаща след приключването на текущия семестър.

(7) След приключването на учебната година се отчита (в индивидуалните планове, раздел "Отчет", и в дневника за отчитане на изпълнението на заетостта) фактически осъществената аудиторна, извънаудиторна, учебно-методична и научноизследователска дейност.

(8) Отчетите за изпълнението на индивидуалните планове се предават в дирекция "Учебна дейност" до седем дни след приключване на лятната изпитна сесия, като:

1. преподавателите, спазили този срок, получават допълнителното възнаграждение за реализираната от тях наднормена заетост едновременно със заплатата за месец юли;

2. преподавателите, неспазили този срок, но предали отчетите си до 15 юли, получават допълнителното възнаграждение за реализираната от тях наднормена заетост едновременно със заплатата за месец септември;

3. преподавателите, предали отчетите си след 15 юли, получават допълнителното възнаграждение за реализираната от тях наднормена заетост едновременно със заплатата за месец декември.

(9) В сроковете по предходната алинея се изготвят и обобщени отчети за изпълнението на обобщените планове по ал. 5.

(10) (Нова – Решение на АС № 7/9-11.11.2017 г.) Отчетите за изпълнението на индивидуалните планове на преподавателите, чиито трудов договор се прекратява преди приключване на лятната сесия, се предават в дирекция „Учебна дейност“ до седем дни след датата на прекратяване на трудовия им договор.

1. преподавателите, спазили този срок, получават допълнителното възнаграждение за реализираната от тях наднормена заетост едновременно с последната си заплата по трудов договор, или най-късно следващия месец.

2. преподавателите, неспазили срока, получават допълнителното възнаграждение за реализираната от тях наднормена заетост под формата на хонорар, въз основа на представено от дирекция „Учебна дейност“ в дирекция „Човешки ресурси“ сведение.

(11) (Предишна ал. 10 – Решение на АС № 7/9-11.11.2017 г.) Дирекция "Учебна дейност" администрира цялостната дейност по изготвянето на индивидуалните планове и тяхното отчитане и осъществява процедури по проверката им с оглед спазването на нормативните изисквания.

Глава дванадесета **САНКЦИОННИ РАЗПОРЕДБИ**

Общи положения

Чл. 123. (1) Ръководните органи на УНСС предприемат необходимите мерки за разясняване на членовете на академичния състав, служителите, студентите и докторантите на техните задължения и създават условия за тяхното изпълнение.

(2) В УНСС системно се полагат усилия за предотвратяване на извършването на нарушения на задълженията на членовете на академичния състав.

Чл. 124. (1) В случаите на виновно неизпълнение на задълженията по този правилник на членовете на академичния състав на УНСС се налагат предвидените в тази глава санкции.

(2) Санкциите се налагат със заповед на ректора или от упълномощено от него лице след установяване на фактическите обстоятелства при извършване на нарушението и спазване на уредената в съответен нормативен акт или този правилник процедура.

Чл. 125. (1) При налагане на санкциите се спазват следните принципи:

1. санкциите се налагат с цел предотвратяване извършването на нови нарушения и превъзпитаване на нарушителите;

2. тежестта на санкцията трябва да съответства на тежестта на извършеното нарушение;

3. за едно конкретно нарушение може да бъде наложено само едно наказание;

4. могат да бъдат налагани само тези санкции, които са предвидени в нормативен акт или в този правилник;

(2) Санкциите се налагат в двумесечен срок от установяване на съответното нарушение, но не по-късно от една година от момента на неговото извършване.

Студенти и докторанти

Чл. 126. (1) При неизпълнение на задълженията по чл. 17 студентът се наказва със:

1. забележка;
2. предупреждение за отстраняване от УНСС;
3. отстраняване от УНСС.

(2) Студентът се отстранява от УНСС за не по-малко от една година и при:

1. предоставяне на неверни данни, въз основа на които е приет в УНСС, или подправяне на документи за студентското му положение;
2. системно неизпълнение на задълженията си по учебна програма, учебен план или правилниците и/или други вътрешни актове на УНСС;
3. за всяко неправомерно явяване и/или полагане на изпит, както и за преписване или опит за преписване, неразрешено изнасяне на изпитен материал, подсказване и непристойно поведение по време на изпита, както и използването на мобилен телефон или други електронни устройства;
4. плагиатство, както и всякакво неправомерно използване на чужд интелектуален продукт, който се закриля по Закона за авторското право и сродните му права;
5. осъждане на лишаване от свобода за извършено умишлено престъпление от общ характер.

(3) В случаите на подаване на документ с невярно съдържание по чл. 16, ал. 2 от този правилник студентът се отстранява и губи правото си на обучение в УНСС.

(4) Наказанието "Отстраняване от УНСС" се налага за срок не по-малко от една учебна година и не повече от две учебни години.

Чл. 127. (1) При неизпълнение на задълженията по чл. 96, ал. 2 докторантите се наказват с:

1. забележка;
2. предупреждение за санкционно прекъсване;
3. санкционно прекъсване за определен срок, не по-дълъг от 12 месеца, който се приспада от срока на докторантурата;
4. отчисляване без право на защита.

(2) Докторант се отчислява без право на защита и при:

1. предоставяне на неверни данни, въз основа на които е приет в УНСС, или подправяне на документи за докторантското му положение;
2. системно неизпълнение на задълженията си съобразно правилниците и/или други вътрешни актове на УНСС;
3. за всяко неправомерно явяване и/или полагане на изпит, както и за преписване или опит за преписване, неразрешено изнасяне на изпитен материал, подсказване и непристойно поведение по време на изпита, както и използването на мобилен телефон или други електронни устройства;

4. извършване на действия, които уронват престижа и доброто име на университета;
5. плагиатство, както и всякакво неправомерно използване на чужд интелектуален продукт, който се закриля по Закона за авторското право и сродните му права;
6. осъждане на лишаване от свобода за извършено умишлено престъпление от общ характер.

Чл. 128. (1) При констатиране на нарушения от страна на студенти и докторанти преподавателите и служителите на УНСС са задължени да представят доклад пред наказващия орган.

(2) Преди налагане на санкция наказващият орган е задължен да снесе писмени обяснения от провинилия се студент/докторант и в съответствие с тях да проведе действия за установяване на обективната истина.

(3) Наказанията по чл. 126 и 127 се налагат с мотивирана писмена заповед на наказващия орган, която се връчва на студента/докторанта. Наложеният наказанието се отразяват в електронното досие, партидата (главната книга). В издаваните характеристики и препоръки на студента/докторанта се отразява само наложеното наказание по чл. 126, ал. 1, т. 3 и чл. 127, ал. 1, т. 4.

Преподаватели и служители

Чл. 129. (1) Виновното неизпълнение на задълженията по този правилник от страна на преподаватели и служители се счита за нарушение на трудовата дисциплина по смисъла на чл. 186 от Кодекса на труда.

(2) За тежко нарушение на трудовата дисциплина от страна на преподаватели по смисъла на чл. 190, ал. 1, т. 7 от Кодекса на труда се счита:

1. системно безпричинно отсъствие от учебни занятия;
2. извършване на действия, които уронват престижа и доброто име на университета;
3. системно неизготвяне на индивидуалните планове и отчети в съответствие с приетите за УНСС нормативи и изисквания за заетост;
4. неправомерно използване на чужд интелектуален продукт, който се закриля по Закона за авторското право и сродните му права;
5. манипулиране на изпитни процедури или резултати от такива;
6. всякакви действия, които водят до пряко възпрепятстване на провеждането на учебни занятия или блокиране на учебния процес.

(3) За тежко нарушение на трудовата дисциплина от страна на служители по смисъла на чл. 190, ал. 1, т. 7 от Кодекса на труда се счита:

1. неизпълнение на техни служебни задължения, което води до пряко възпрепятстване на провеждането на учебни занятия или блокиране на учебния процес;
2. извършване на действия, които уронват престижа и доброто име на университета;
3. всякакви действия, създаващи условия за манипулиране на изпитни процедури, или резултати от такива.

Чл. 130. Установяването на извършени нарушения на този правилник от страна на преподаватели и служители, както и налагането на дисциплинарни наказания за тях се осъществява по реда на глава девета от Кодекса на труда.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на този правилник изброените по-долу понятия имат следното съдържание:

1. "системно" – три или повече пъти в рамките на една учебна година;
2. "WEB студент" – вътрешна електронна информационна система на УНСС, в която в реално време студентите могат да получават информация за основните си данни и за данните, свързани с учебния процес;
3. "среден успех от обучението" на определен етап от следването е успехът, който се формира като средноаритметична оценка от оценките по дисциплините, включени в учебния план, положени до момента на изчисляването на този успех.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. С въвеждането на електронните главни книги отпада задължението на преподавателите за нанасяне на оценките в тези книги.

§ 3. (1) В срок от шест месеца от приемането на този правилник главният секретар по учебните планове подготвя проект на Правила за учебните планове, в които се регламентират условията и редът за разработване, структурата, формата, съдържанието и условията и редът за приемане и утвърждаване на учебните планове.

(2) В правилата по предходната алинея се регламентират условията и редът за разработване, структурата, формата, съдържанието и условията и редът за приемане и утвърждаване на учебните програми по отделните учебни дисциплини.

§ 4. (1) В срок от шест месеца от приемането на този правилник дирекция "Наука" изготвя проект на Правилник за условията и реда за прием на докторанти и го представя на АС за приемане.

(2) До приемането на Правилника за условията и реда за прием на докторанти по чл. 77 остават в действие правилата по досега действащия Правилник за учебната дейност.

§ 5. (1) Процедурите по прекъсване или отстраняване на студенти/докторанти, които са започнали преди влизането в сила на този правилник, се приключват по реда на правилника, който е по-благоприятен за тях.

(2) Отстранените до влизането в сила на този правилник студенти и докторанти се възстановяват по реда на правилника, който е по-благоприятен за тях.

§ 6. В срок от една година от влизането в сила на този правилник всички други правилници, правила и други вътрешни актове с нормативен характер, които му противоречат, следва да бъдат съобразени с него по съответния ред.

§ 6а. (Нов – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) **(1)** Всички разпоредби на Част трета „Доктор“ от настоящия правилник се прилагат съответно за институтите на УНСС, създадени по смисъла на чл. 25, ал. 1 и ал. 2 и чл. 26б, ал. 1 от ЗВО.

(2) За целите на съответното прилагане по ал. 1, научният съвет/научно-учебният съвет на института следва да се счита за приравнен на факултетния съвет по смисъла на настоящия правилник.

§ 6б. (Нов – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Във всички случаи, при които се извършва уведомяване на кандидатите за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в хода на процедурите по Част трета „Доктор“ от настоящия правилник, уведомяването следва да се счита за надлежно извършено, а съответното уведомление – за надлежно връчено, с изпращането на електронно съобщение на предоставения от кандидата електронен адрес за кореспонденция.

§ 7. (1) Този правилник е приет с Решение на АС на 08.05.2015 г. и отменя Правилника за учебната дейност от 15.07. 2009 г. Правилникът е изменен с решения на АС № 2/1-3.04.2016 г., № 7/9-11.11.2017 г., № 1/24.01.2018 г., № 3/11.07.2018 г., № 4/8-10.11.2018 г., № 5/12.12.2018 г., № 2/11-13.04.2019 г. и № 4/7-9.11.2019 г.

(2) Правилникът влиза в сила от 01.09.2015 г.

§ 8. (Нов – Решение на АС № 4/8-10.11.2018 г.) Процедурите за придобиване на образователна и научна степен „доктор“, открити и незавършили до влизането в сила на измененията на ЗРАСРБ (обн. в ДВ бр. 30 от 3.04.2018 г., в сила от 4.05.2018 г.), се довършват при условията и по реда на Част трета „Доктор“ от Правилника за учебната дейност на УНСС (приет с Решение на АС № 2/8-10.05.2015 г., изменен с решения на АС № 2/1-3.04.2016 г., № 7/9-11.11.2017 г., № 1/24.01.2018 г. и № 3/11.07.2018 г.), както следва:

Правен режим, приложим за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по процедури, открити и незавършили до влизането в сила на измененията на ЗРАСРБ (обн. в ДВ бр. 30 от 3.04.2018 г., в сила от 4.05.2018 г.)

Част трета ДОКТОР

Глава пета ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 75. (1) В образователната и научна степен "доктор" могат да се обучават български и чуждестранни граждани.

(2) Обучението в образователната и научна степен "доктор":

1. се осъществява по акредитирани от НАОА докторантски програми в рамките на научни специалности;

2. се организира за лица, завършили висше образование, с образователно-квалификационна степен "магистър";

3. се провежда в следните форми:

а) редовна – със срок на обучение до три години;

б) задочна – със срок на обучение до четири години;

в) на самостоятелна подготовка – със срок на обучение до три години;

4. се организира и осъществява от катедри на университета;

5. се осъществява по учебен план в рамките на акредитирана докторантска програма, който осигурява придобиването на не по-малко от 180 кредита;

6. завършва с изпълнението на всички задължения по индивидуален учебен план и отчисляването на докторанта със или без право на защита.

(3) Придобитата образователна и научна степен "доктор" се удостоверява с диплома, издавана от УНСС, по образец, утвърден от министъра на образованието и науката.

Чл. 76. (1) Обучението в докторантура е:

1. субсидирано от държавата;

2. срещу заплащане.

(2) Конкурсите за докторантура се обявяват по докторантски програми, по професионални направления и научни специалности, получили при акредитацията оценка от 8,00 до 10,00. Докторантурите, чието обучение е субсидирано от държавата, се обявяват в съответствие с утвърдения брой в постановление на Министерския съвет. В тях могат да участват български граждани и граждани на ЕС и ЕИП.

(3) Конкурсите за прием на докторанти се обявяват със заповед на ректора на УНСС по предложение на заместник-ректора по научноизследователската дейност (НИД) въз основа на предложения, направени от катедрите по акредитирани докторски програми.

(4) Конкурсите за докторантури се обнародват в "Държавен вестник" и се публикуват на интернет страницата на университета.

Чл. 77. Условието и редът за кандидатстване и прием на докторанти се уреждат в правилник, който се приема от АС.

Чл. 78. (1) В дирекция "Наука" и в катедрите се водят досиета на всеки зачислен докторант.

(2) Документите, които се съхраняват в докторантските досиета, се определят със заповед на заместник-ректора по НИД.

Глава шеста **ОБУЧЕНИЕ НА ДОКТОРАНТИТЕ**

Чл. 79. (1) На всеки докторант се определя научен ръководител, който е хабилитирано лице, или лице, заемащо академичната длъжност "главен асистент" в УНСС с образователна и научна степен "доктор" в научната област на докторантурата.

(2) Хабилитираните лица не могат да бъдат научни ръководители на повече от петима докторанти, а нехабилитираните на повече от трима докторанти едновременно, независимо от формата на докторантурата.

(3) Предложението за научен ръководител се прави от катедрата, към която е зачислен докторантът, утвърждава се от факултетния съвет и се назначава от ректора на УНСС.

(4) Научният ръководител на докторанта може да бъде сменен с решение на факултетния съвет по предложение на катедрата.

(5) Научният ръководител е длъжен да осъществява учебно и научно-методическо ръководство, контрол и подпомагане работата на докторанта през целия период на докторантурата при:

1. разработването, изпълнението и отчитането на индивидуалния учебен план;
2. подготовката на научни публикации и участието в научни прояви;
3. подготовката на материали за водене на упражнения;
4. организирането на процедурата по атестиране;
5. провеждането на научни изследвания, свързани с разработването на дисертационния труд;
6. организирането на обсъждания в катедрата на проекта на дисертационния труд и на части от него, както и на материали за публикация;
7. преценяването на необходимостта от провеждане на стаж в страната и в чужбина с предложение за място и продължителност на провеждането му;
8. подготовката на становище по повод прекъсването и удължаването на срока на докторантурата и нейното трансформиране от редовна в задочна;
9. преценяването на степента на завършеност на дисертационния труд и готовността му за предварително обсъждане в катедрата;

10. подготовката на дисертационния труд и автореферата;
11. предлагането на вътрешни рецензенти и членове на научното жури;
12. предлагането на актуализация на индивидуалния учебен план за всяка академична година;
13. провеждането на докторантските изпити;
14. осъществяването и на други дейности по подготовката на докторанта и на дисертационния му труд.

Чл. 80. (1) Обучението на докторантите се осъществява по учебни планове за всяка акредитирана докторантска програма, които се утвърждават от АС по предложение на обучаващите катедри.

(2) Учебните планове предвиждат придобиването на не по-малко от 180 кредита и включват:

1. научноизследователска и/или експертна дейност;
2. посещение и участие в работата на обучителни курсове и семинари;
3. участие в научни форуми;
4. докторантски изпити;
5. защита на докторската дисертация.

(3) Обучението на докторантите може да включва и преподавателска, както и други дейности по преценка на обучаващата катедра.

Чл. 81. (1) Въз основа на учебните планове по предходния член за всеки докторант се изготвя индивидуален учебен план по единен за УНСС образец.

(2) Индивидуалният учебен план се изготвя съвместно от докторанта и научния му ръководител и след обсъждане в катедрата се внася за разглеждане от факултетния съвет не по-късно от 3 месеца от зачисляването на докторанта.

(3) Индивидуалният учебен план на всеки докторант се утвърждава от заместник-ректора по НИД.

(4) Индивидуалният учебен план по години за целия период на обучение включва всички дейности по подготовката на докторанта, включително защита на дисертационния труд.

Чл. 82. (1) Изпитите, полагани от докторантите в УНСС, са по:

1. задължителни дисциплини за докторантите от съответните професионални направления;
2. задължителни дисциплини по научни специалности.

(2) Задължителните дисциплини за докторантите в съответното професионално направление са не по-малко от три и осигуряват придобиването на не по-малко от 30 кредита. Конкретните дисциплини се определят от АС по предложение на заместник-

ректора по НИД въз основа на предложенията на деканите на факултети, в структурата на които се обучават докторантите по съответните професионални направления.

(3) Дисциплините по научни специалности са не по-малко от три и не повече от четири и осигуряват не по-малко от 30 и не повече от 40 кредита. Те се избират от докторанта от целия набор дисциплини, определени от обучаващата катедра в разработената докторантска програма. Обучението се провежда под формата на консултации.

(4) Чуждият език не може да се включва като задължителна или избираема дисциплина в индивидуалния учебен план на докторанта.

Чл. 83 (1) Докторантите полагат изпитите по дисциплините от индивидуалния си учебен план пред назначена от декана на съответния факултет комисия в състав от най-малко трима хабилитирани лица.

(2) Съставът на изпитните комисии се предлага от катедрите, на които АС е възложил воденето на задължителни учебни дисциплини по професионални направления, и от катедрите, водещи съответната докторантска програма – за задължителните дисциплини по научни специалности.

(3) Всеки изпит се провежда по изпитна програма, подготвена от катедрата, осигуряваща обучението по съответната дисциплина и утвърдена от заместник-ректора по НИД.

(4) За дисциплините по научни специалности формата на провеждане на изпита се определя от катедрата.

Чл. 84. (1) Резултатите от изпитите се отразяват в индивидуален протокол, подготвен от канцеларията на факултета, в състава на който е катедрата, обучаваща докторанта. Индивидуалният протокол се издава в четири екземпляра. Параметрите на индивидуалния протокол се определят със заповед на заместник-ректора по НИД.

(2) Изпитите се считат за успешно положени при получена оценка, не по-ниска от "добър" (4,00).

(3) За успешно положените докторантски изпити се присъждат кредити, определени в индивидуалния учебен план на докторанта.

(4) Докторантите нямат право да се явяват на изпит за повишаване на оценката.

(5) При неуспешно положен изпит докторантите имат право на повторно явяване.

Чл. 85. (1) Дирекция "Наука" организира обучение по задължителните дисциплини за докторантите от съответното професионално направление, когато обучението в него се осъществява в повече от един факултет.

(2) Когато обучението по дадено професионално направление се осъществява в един факултет, обучението по задължителните дисциплини по професионалното направление се организира от съответния факултет.

(3) Обучението по задължителните дисциплини за докторантите по професионални направления се провежда по програми, приети от катедрените съвети на катедрите, осигуряващи обучението по тях. В случаите, когато обучението се осигурява от преподаватели от различни катедри, заместник-ректорът по НИД определя коя от тях приема програмата.

(4) Програмите се приемат от факултетния съвет на факултета, в чийто състав е катедрата, разработила програмата, и се утвърждават от заместник-ректора по НИД.

(5) Датите за изпит по всяка дисциплина са не по-малко от три в една академична година, която започва от датата на зачисляване и е с продължителност 12 месеца.

(6) Записването на докторантите в организирани курсове за обучение по задължителните дисциплини от професионалното направление става въз основа на подадено от тях заявление в:

1. дирекция "Наука" – за курсовете по ал. 1;
2. съответния факултет – за курсовете по ал. 2.

(7) В организирани курсове за подготовка на докторанти могат да се записват срещу заплащане и лица, обучавани в други висши училища. Таксите за обучение се определят от Ректорския съвет.

Чл. 86. (1) Докторантурите могат да се трансформират от редовна в задочна форма по желание на докторанта.

(2) Трансформирането на докторантурите става със заповед на заместник-ректора по НИД въз основа на писмена молба на докторанта, предложение на катедрения съвет на обучаващата катедра и след решение на факултетния съвет.

(3) Промяна на темата на дисертационния труд и на научния ръководител се допускат по изключение не по-късно от 3 месеца преди датата на защитата. Промяната се извършва със заповед на ректора въз основа на решение на факултетния съвет по предложение на катедрата, в която се обучава докторантът.

Чл. 87. (1) Обучението в докторантура може да се прекъсва по желание на докторанта.

(2) Прекъсването на докторантурата става със заповед на заместник-ректора по НИД въз основа на писмена молба на докторанта, предложение на катедрения съвет на обучаващата катедра и след решение на факултетния съвет.

(3) Докторантите могат да прекъсват обучението си до два пъти за срок не по-дълъг от две години общо за двете прекъсвания. Правото на обучение се възстановява от датата, определена със заповедта за прекъсване. По желание на докторанта правото може да се възстанови и предсрочно въз основа на писмена молба от докторанта до ръководителя на катедрата и решение на факултетния съвет.

(4) При прекъсване на докторантурата срокът на обучение се удължава със срока на прекъсването. За срока на прекъсване докторантът запазва статута си на докторант и придобивките като такъв при условията на съответните нормативни актове.

Чл. 88. (1) Срокът на докторантурата може да се удължава по желание на докторанта поради уважителни причини. Удължаването е еднократно за не повече от една година.

(2) Удължаването става със заповед на заместник-ректора по НИД въз основа на писмена молба на докторанта, предложение на катедрения съвет на обучаващата катедра и решение на факултетния съвет. Удължаването на срока на докторантурата е независимо от удължаването поради прекъсване.

Чл. 89. (1) Докторантите се атестират от факултетния съвет в края на всяка академична година.

(2) Докторантите представят пред катедрения съвет отчет за извършените дейности през годината на атестирането. Отчетът се изготвя по единен за УНСС образец.

(3) Научният ръководител дава писмено становище за работата на докторанта през отчетния период.

(4) При необходимост научният ръководител предлага, съгласувана с докторанта актуализация на индивидуалния му учебен план за следващата академична година.

(5) Катедреният съвет приема:

1. становище за изпълнението на индивидуалния учебен план на докторанта и оценка на дейността му;

2. предложение за положителна или отрицателна атестация на докторанта;

3. предложение за актуализация на индивидуалния учебен план на докторанта за следващата академична година;

4. препоръки за по-нататъшното изпълнение на докторантурата, като при необходимост препоръчва конкретизация на темата и/или смяна на научния ръководител.

(6) Предложенията по ал. 5, т. 2 и 3, както и промяната на темата и смяната на научния ръководител по ал. 5, т. 4 се утвърждават от факултетния съвет.

Чл. 90. (1) Освен годишното отчитане по предходния член редовните докторанти отчитат своята работа и в края на всяко тримесечие, като представят пред ръководителя на катедрата отчет за изпълнението на индивидуалния си учебен план, изготвен по единен за УНСС образец.

(2) Ръководителят на катедрата представя доклад до декана на факултета, придружен от отчетите на редовните докторанти. В доклада се посочват и докторантите, които не са представили отчет за съответния тримесечен период.

(3) Въз основа на отчетите по ал. 1 деканът на факултета представя доклад до ректора на УНСС за изпълнение на ангажиментите на редовните докторанти по индивидуалните им учебни планове.

(4) Докторантът се атестира отрицателно от факултетния съвет по предложение на катедрения съвет в случаите, когато в рамките на една учебна година по индивидуален учебен план докторантът:

1. не е представил два тримесечни отчета;
2. е получил две отрицателни оценки в тримесечните отчети;
3. не е представил един тримесечен отчет и е получил една отрицателна оценка.

Чл. 91. (1) С изтичане на срока на докторантурата докторантите се отчисляват със или без право на защита на дисертационен труд.

(2) Отчисляването става със заповед на ректора на УНСС по предложение на катедрения съвет и решение на факултетния съвет.

(3) Докторантите се отчисляват без право на защита на дисертационен труд и преди да е изтекъл срокът на обучение:

1. при една отрицателна годишна атестация и изрично решение за отчисляване от факултетния съвет, по предложение на катедрения съвет на обучаващата катедра;
2. при две отрицателни годишни атестации;
3. при представяне на неверни данни в документите по докторантурата, въз основа на които е извършено зачисляването;
4. при уронване на престижа и доброто име на УНСС и за непристойно поведение;
5. при закъснение повече от три месеца при плащане на годишната такса за обучение;
6. при неизпълнение на задълженията на докторанта по индивидуалния учебен план и/или договора за обучение, сключен с УНСС;
7. по собствено желание въз основа на писмена молба до ректора;
8. при смърт на докторанта.

(4) Докторантите се отчисляват без право на защита на дисертационен труд, след като е изтекъл срокът на обучение, когато:

1. по време на обучението не са събрали минимално задължителния брой кредити;
2. са получили две отрицателни годишни атестации;
3. са получили една отрицателна годишна атестация, системно не са изпълнявали задълженията си по индивидуалния си учебен план и има мотивирано предложение на катедрения съвет за това.

(5) Докторантите се отчисляват с право на защита на дисертационен труд:

1. при изтичането на срока на обучение, когато са изпълнени дейностите по обучението и успешно са положени изпитите, определени в индивидуалния учебен план;
2. преди изтичането на срока на обучение, при следните условия:
  - а) изпълнени са дейностите по обучението, успешно са положени изпитите от индивидуалния учебен план и са събрани минимално задължителния брой кредити;
  - б) взето е положително решение на катедрения съвет за готовността за защита на дисертационния труд и решение за отчисляване.

(6) Докторантите, отчислени с право на защита по т. 1 на предходната алинея, се ползват от това право в срок до две години от изтичането на срока на докторантурата. Правото се изгубва, ако в двугодишния срок докторантът не е защитил дисертационния си труд.

Чл. 92. (1) В рамките на двугодишния срок по ал. 6 на предходния член докторантите предават проекта на дисертационния си труд в обучаващата катедра със заявление с входящ номер, адресирано до ръководителя на катедрата.

(2) Научният ръководител на докторанта, в срок от един месец от предаване на проекта, преценява степента на разработеност на депозирания проект на дисертационен труд. При положителна преценка той предлага на ръководителя на обучаващата катедра откриването на процедура за предварително обсъждане. Ръководителят на катедрата организира предоставянето на дисертационния труд на членовете на катедрата и провеждането на заседание за неговото обсъждане в срок не по-рано от три седмици и не по-късно от пет седмици от предложението на научния ръководител.

(3) Проектът на дисертационен труд се обсъжда от катедрения съвет, който включва не по-малко от седем хабилитирани лица или лица, заемащи академичната длъжност "главен асистент" в УНСС с образователна и научна степен "доктор" по група сродни научни специалности, от които не по-малко от трима хабилитирани лица или лица, заемащи в УНСС академичната длъжност "главен асистент" с образователна и научна степен "доктор" по научната специалност, по която е зачислен докторантът.

Чл. 93. (1) При липса на достатъчно специалисти по ал. 3 на предходния член катедреният съвет може да бъде разширен с привличане на хабилитирани лица по същата научна специалност от други катедри на УНСС или други структури в страната и чужбина или лица, хабилитирани от ВАК, незаемащи академични длъжности в УНСС, а при невъзможност за осигуряването на такива – специалисти по сродни научни специалности.

(2) Наличието на необходимия брой специалисти по ал. 3 на предходния член не изключва възможността за допълнително включване на хабилитирани лица по същата или сродни научни специалности в заседанието на катедрения съвет с цел обсъждане на дисертационния труд на по-високо научно равнище.

(3) Участието на външни специалисти при обсъждането на дисертационния труд се определя със заповед на заместник-ректора по НИД по предложение на катедрения съвет.

Чл. 94. (1) При обсъждане на представения проект на дисертационен труд катедрата прави преценка за степента на разработеност и неговата готовност за защита и приема решение, с което констатира дали трудът:

1. съдържа научни и/или научноприложни резултати, които представляват принос в науката, и

2. доказва, че кандидатът притежава и реализира:

а) задълбочени теоретични знания по съответната проблематика и

б) способности за самостоятелни научни изследвания.

(2) Към дисертационния труд могат да се предявяват и специфични изисквания на катедрата, провеждаща обучението, приети от катедрен съвет.

Чл. 95. (1) При положително решение за готовността за защита катедреният съвет прави предложение за състав на научното жури.

(2) Научният ръководител и докторантът задължително участват в обсъждането на състава на научното жури и могат да дават свои предложения за членове. В предложението за състав на научното жури могат да се включват само лица, които отговарят на изискванията, установени от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

(3) Проверката за съответствие се извършва от катедрата, която носи цялата отговорност за това.

(4) В 7-дневен срок от вземането на решенията за готовността за защита и за предложението за състав на научното жури ръководителят на катедрата представя доклад до декана на факултета за взетите решения, придружен с препис-извлечение от протокола на заседанието на катедрения съвет.

Глава седма

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДОКТОРАНТИТЕ

Чл. 96. (1) Докторантите имат следните права:

1. да посещават определен цикъл лекции, упражнения и курсове, включени в индивидуалния им учебен план;
2. да участват в научноизследователската дейност на УНСС, като им се гарантират правата на интелектуална собственост;
3. да получават квалифицирана помощ и ръководство при обучението в докторантура и при защитата на дисертационните им трудове;
4. да ползват студентски общежития, библиотека, както и цялата база на УНСС за учебна, научноизследователска, спортна и културна дейност;
5. да се прехвърлят в друго висше училище или форма на обучение в съответствие с изискванията на нормативните актове и правилниците на УНСС;
6. да прекъсват и да удължават срока на обучението си при условия и по ред, регламентирани в този правилник;
7. да се сдружават в учебни, научни, културни и спортни общности, както и да членуват в международни организации, чиято дейност не противоречи на законите на Република България;
8. да ползват 30 дни ваканция в рамките на една учебна година;
9. да получават стипендии и да ползват кредити съобразно действащите нормативни актове;
10. да избират и да бъдат избирани в ръководните органи на УНСС – за докторантите в редовна форма на обучение;
11. да работят като хонорувани асистенти при определените за УНСС условия и ред;
12. други права, произтичащи от този и други правилници на УНСС.

(2) Докторантите са задължени:

1. да изпълняват задълженията си, предвидени в индивидуалния учебен план и в договора за обучение;
2. да спазват изискванията на този и на други правилници и/или други вътрешни актове на УНСС;
3. да осъществяват преподавателска дейност с водене на упражнения, но не повече от 60 часа за целия период на обучение, когато това е предвидено в индивидуалния им учебен план;
4. да опазват материално-техническата база на УНСС;
5. да не провеждат политическа, религиозна и друга, забранена от закона дейност на територията на УНСС;
6. да поддържат необходимите контакти с научния си ръководител, свързани с изпълнението на задълженията по индивидуалния учебен план;

7. да спазват академичните норми, традиции и култура на поведение, да поддържат своя външен вид и облекло, съответстващи на статута им на докторанти в УНСС;

8. да спазват Етичния кодекс на УНСС;

9. други задължения, произтичащи от този и други правилници на УНСС.

(3) Докторантите, приети в редовна форма на обучение, нямат право да работят на пълен работен ден на трудов договор през периода на обучението си.

(4) За спазването на изискването по предходната алинея докторантите подписват декларация при зачисляването им в докторантура, задължават се да декларират промяна на обстоятелствата и носят наказателна отговорност за деклариране на неверни данни.

Глава осма

ЗАЩИТА НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

Чл. 97. Докторант се допуска до защита, при условие че:

1. е отчислен с право на защита;
2. е подготвил дисертационен труд, който е обсъден в катедрата, и е налице положително решение за готовността му за защита.

Чл. 98. В срок до 30 дни след положителното решение на катедрения съвет за готовността за защита докторантът подава в дирекция "Наука" следните документи:

1. заявление до ректора (по образец) за организиране и провеждане на защитата;
2. автобиография;
3. препис-извлечение от протокола от заседанието на катедрения съвет, на което е взето положително решение за готовността за защита на дисертационния труд;
4. екземпляри на дисертационния труд и автореферата на електронен и хартиен носител за всеки член на научното жури и един на разположение на интересувачи се лица, който се съхранява в дирекция "Наука";
5. екземпляри от публикациите по темата на дисертационния труд за всеки член на научното жури.

Чл. 99. (1) В едноседмичен срок от положителното решение на катедрения съвет ръководителят на катедрата представя доклад на факултетния съвет, който в срок не по-късно от един месец след представянето на доклада на ръководителя на катедрата определя членовете на научното жури и датата на защитата и прави предложение до ректора за тяхното утвърждаване.

(2) В 7-дневен срок от предложението на факултетния съвет ректорът утвърждава със заповед научното жури. Със същата заповед се определя и датата на защитата.

(3) Защитата се провежда не по-късно от четири месеца от датата на утвърждаване на научното жури със заповедта на ректора.

Чл. 100. (1) Защитата на дисертационния труд се провежда пред научно жури, определено за всяка конкретна процедура от факултетния съвет по предложение на катедрения съвет и утвърдено със заповед на ректора.

(2) Научното жури за защита на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен "доктор" е в състав от пет хабилитирани лица в съответната научна област или научни области по темата на дисертационния труд, като най-малко трима са външни и поне един от членовете заема академичната длъжност "професор".

(3) Научният ръководител на докторанта е член на научното жури, ако е хабилитирано лице.

(4) Членове на научното жури могат да бъдат български граждани – хабилитирани лица и/или утвърдени чуждестранни учени в съответната научна област, а при възможност – и в съответното направление и специалност. При интердисциплинарност на темата на дисертационния труд най-малко един от членовете на научното жури трябва да е от научната област, към която се отнася темата на дисертационния труд.

(5) Научното жури се формира от две обособени групи – на вътрешни и на външни за УНСС лица. Факултетният съвет определя структурата и състава на научното жури въз основа на предложение на катедрения съвет, което трябва да включва най-малко с двама повече от установения от закона брой лица за всяка група. При избор на научно жури се определя и по един резервен член от всяка обособена група.

(6) Членове на научното жури не могат да бъдат лица, които са свързани по смисъла на § 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ с кандидат за придобиване на образователна и научна степен "доктор", както и лица, които имат частен интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективното изпълнение на работата им като членове на журито.

Чл. 101. (1) Членовете на научното жури се уведомяват за датата на първото им заседание от дирекция "Наука" не по-късно от 7 дни след утвърждаването им със заповед на ректора.

(2) На своето първо заседание научното жури:

1. определя един от членовете си за председател – лице, което заема академичната длъжност "доцент" или "професор" в УНСС;

2. определя двамата членове на научното жури, които ще изготвят рецензии, като единият от тях е външно лице;

3. определя тримата членове на научното жури, които ще изготвят становища;

4. определя реда за своята работа.

(3) Заседанията на научното жури не могат да се провеждат в намален състав.

(4) Решенията на научното жури се приемат с явно гласуване и с обикновено мнозинство.

(5) Решенията на научното жури могат да се вземат и nepřисъствено, като в тези случаи обсъждането и гласуването се извършват чрез съответните технически средства, осигуряващи аудио- или видеоконферентна връзка.

(6) За заседанията на научното журита се води протокол от служител на дирекция "Наука".

(7) При отвод, при заболяване и други обективни причини, които правят невъзможно изпълнението на задълженията от член на научно жури, както и при безпричинно забавяне на рецензии и становища, председателят на научното жури след писмено предупреждение за забавяне, отправено до един месец преди определената дата за защита, включва резервния/резервните членове на журито, който/които трябва да изготви/ят рецензията и/или становището в срока до определената дата на защитата.

(8) (Нова – Решение на АС № 1/24.01.2018 г.) В случаите, когато член на научно жури, въпреки че е представил своевременно рецензия/станoviще, не може да участва в открито заседание за публична защита на дисертационния труд, той може да обяви публично своята оценка чрез електронни средства за комуникация в реално време или чрез нарочна писмена декларация. Подписът трябва да е положен лично от члена на журито пред председателя на научното жури и декларацията трябва да бъде подадена най-рано пет дни преди публичното заседание на журито. На откритото заседание на журито за публична защита на дисертационния труд неговият председател обявява публично оценката на отсъстващия член на журито като прочита декларацията. По реда на тази алинея може да бъде обявена публично оценката на не повече от един член на журито. При невъзможност на повече членове на журито да присъстват на заключителното заседание се прилага правилото по следващата алинея.

(9) (Нова – Решение на АС № 1/24.01.2018 г.) В случаите, когато член на научно жури, въпреки че е представил своевременно рецензия/станoviще, не може да участва в открито заседание за публична защита на дисертационния труд, включително и чрез електронни средства за комуникация, и не е могъл да представи декларация по реда на предходната алинея, и съответно не може да обяви публично своята оценка, откритото заседание на научното жури по публичната защита се отлага. Председателят на научното жури включва резервния/резервните член/членове на журито, който/които трябва да изготви/ят рецензията и/или становището в срок до определената нова дата на защита.

Чл. 102. (1) Рецензиите и становищата на членовете на научното жури завършват с положително или отрицателно заключение за присъждане на образователна и научна степен "доктор".

(2) Рецензиите и становищата на членовете на научното жури:

1. се предават в дирекция "Наука" до три месеца от датата на утвърждаване на научното жури със заповед на ректора;

2. се публикуват на интернет страницата на УНСС след получаването им заедно с автореферата на дисертационния труд.

Чл. 103. (1) Научното жури провежда открито заседание за публична защита на дисертационния труд в едномесечен срок след публикуването на рецензиите, становищата и автореферата.

(2) Откритото заседание по публичната защита на дисертационния труд се провежда в УНСС, като датата, часът и мястото на защитата се огласяват публично в интернет страницата на университета.

(3) Откритото заседание на научното жури се провежда в следния ред:

1. научният ръководител или председателят на научното жури представя докторанта;
2. докторантът прави кратко изложение на основните резултати от дисертационния си труд;
3. членовете на научното жури представят своите рецензии и становища;
4. членовете на научното жури и всеки от присъстващите на публичната защита могат да правят изказвания и да задават въпроси, на които докторантът може да даде отговор;
5. всеки член на научното жури обявява публично своята оценка – положителна или отрицателна;
6. председателят на научното жури обявява резултатите от защитата.

(4) За успешно защитен се счита дисертационен труд, получил три или повече положителни оценки.

(5) Неуспешно защитеният дисертационен труд се връща за преработване. До една година от датата на връщането се обявява нова процедура за защита, ако кандидатът желае това. Втората процедура за защита е окончателна.

(6) До 7 дни след защитата успешно защитилите докторанти предават в дирекция "Наука" по три екземпляра от дисертационния труд и автореферата за предоставяне на организациите депозитари.

(7) На председателите и членовете на научните журита се заплаща възнаграждение в размер, определен от Ректорския съвет. На външните членове, които пътуват от други населени места в страната, се заплащат и разходи за командировка.

(8) В случаите, когато член на научно жури, въпреки че е представил своевременно рецензия/становище, не може да участва в открито заседание за публична защита на дисертационния труд, включително и чрез електронни средства за комуникация, и съответно не може да обяви публично своята оценка, откритото заседание на научното жури по публичната защита се отлага за срок не по-малко от два месеца. Председателят на научното жури включва резервния/резервните членове на журито, който/които трябва да изготви/ят рецензията и/или становището в срока до определената нова дата на защита.

Чл. 104. (1) Образователна и научна степен "доктор" се придобива от деня, в който дисертационният труд е защитен успешно.

(2) УНСС издава диплома за образователна и научна степен "доктор" на български език, а при заявено искане от лицето – и приложение на английски език.

(3) Дипломата се издава по образец, утвърден от министъра на образованието и науката. В 14-дневен срок от издаването ѝ дирекция "Наука" изпраща в Националния център за информация и документация (НАЦИД) за регистриране:

1. копие от дипломата;
2. един екземпляр на хартиен и на електронен носител на дисертационния труд;
2. един екземпляр на хартиен и на електронен носител на автореферата;
3. информационни карти на български и английски език.

(4) В 10-дневен срок след успешната защита на дисертационния труд в дирекция "Университетска библиотека и централен архив" на УНСС се предават:

1. два екземпляра – на хартиен и на електронен носител на дисертационния труд
2. два екземпляра – на хартиен и на електронен носител на автореферата.
3. досие с цялата документация по организирането и провеждането на защитата, което съдържа рецензиите, становищата и протокола от публичната защита.

Глава девета ФИНАНСОВИ ОТНОШЕНИЯ

Чл. 105. (1) Докторантите заплащат годишни такси за обучението си. Размерът на таксите се определя с:

1. постановления на МС;
2. междуправителствени спогодби;
3. решение на АС на УНСС;
4. решение на Ректорския съвет при упълномощаването му от АС.

(2) При определянето на размера на таксите се съобразяват условията на чл. 95 от ЗВО.

(3) От такси за обучение се освобождават докторантите, приети в докторантура, субсидирана от държавата, които:

1. са кръгли сираци на възраст до 30 години;
2. са с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 на сто;
3. са военноинвалиди и военнопострадали;
4. са отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане на деца, SOS детски селища, центрове за настаняване от семеен тип и с родители, лишени от родителски права, настанени със съдебни решения при роднини или приемни семейства;
5. са приети при условия и по ред, определени в акт на МС и в междуправителствени спогодби, в случай че в този акт е предвидено такова освобождаване;
6. се обучават в последните две години на докторантурата.

(4) Правата по ал. 3 се ползват от:

1. български граждани и граждани на ЕС и ЕИП;
2. чужденци със статут на бежанци;
3. лица с двойно гражданство, едното от които е българско, ако са приети за обучение при условията за български граждани.

(5) Докторантите на самостоятелна подготовка, работещи на трудов договор в УНСС, назначени за неопределено време, както и назначените на срочен трудов договор по чл. 17 от ЗРАСРБ, се освобождават от такси за целия период на обучение. Таксите са за сметка на бюджета на УНСС.

(6) Лица с двойно гражданство, едното от които е българско, заплащат половината от размера на таксата за чуждестранни докторанти, определена с постановление на Министерския съвет, когато кандидатстват и са приети при условия и по ред, определени от Министерския съвет.

(7) При удължаване на срока на докторантурата срещу заплащане таксата на докторанта се изчислява пропорционално на времето на удължаването.

Чл. 106. (1) При зачисляване в докторантура, субсидирана от държавата, докторантът заплаща годишна такса в размер, определен в постановление на Министерския съвет.

(2) При зачисляване в докторантура срещу заплащане докторантите сключват договор за обучение с УНСС в едномесечен срок от решението на факултетния съвет и заплащат таксата за образователната услуга в размер, определен от Академичния/Ректорския съвет, в срок, посочен в договора.

(3) При проявен интерес към работната тема на дисертационния труд от юридическо лице то може да се включи като трета страна в договора за обучение, като поеме част от таксата за обучение и от определените в договора допълнителни разходи.

Чл. 107. (1) Чуждестранните граждани, кандидатстващи за обучение в докторантура в редовна и задочна форма, заплащат такси за обучение при условията на чл. 95 от ЗВО, след като са получили виза тип "D" и са пристигнали в Република България.

(2) Чуждестранните граждани, кандидатстващи за докторантура на самостоятелна подготовка срещу заплащане, внасят такса в размер, определен с решение на Академичния/Ректорския съвет.

(3) Докторанти, граждани на държави – членки на ЕС и ЕИП, заплащат такси за обучението си при условията и по реда, определени за българските граждани.

Чл. 108. (1) Размерът на разходите по защитата на дисертационните трудове за придобиване на образователна и научна степен "доктор" се определя ежегодно от Ректорския съвет по предложение на заместник-ректора по НИД и се утвърждава от АС.

(2) Разходите по защитата на дисертационните трудове на докторантите, работещи по безсрочен трудов договор в УНСС, се поемат от УНСС.

(3) Докторантите, назначени по чл. 17 на ЗРАСРБ на срочен трудов договор в УНСС, заплащат разходите по защитата на дисертационните си трудове. УНСС възстановява разходите по защитата на дисертационните трудове на тези лица, при условие че спечелят конкурс за заемане на академична длъжност в УНСС и бъдат назначени на договор за неопределено време до две години от датата на защитата.

(4) Лицата по ал. 3 дължат връщане на възстановените им от УНСС разходи по защитата на дисертационните трудове, ако преди изтичането на 5 години от назначаването им за неопределено време напуснат или бъдат дисциплинарно уволнени от УНСС.

(5) Докторантите, чието обучение е субсидирано от държавата, и чуждестранни докторанти, обучавани по междуправителствени спогодби, не заплащат разходите по публичната защита на дисертационния труд, при условие че в срока на обучение са подали в дирекция "Наука" документите си за откриване на процедура за публична защита. В тези случаи разходите по защитата са за сметка на УНСС. Докторантите, неподали документи за публична защита в срока на обучение, заплащат разходите по нея. Датата на подаване на документите се удостоверява с входящ номер на молбата, получен от деловодството на УНСС.

Чл. 109. (1) Научните ръководители на докторанти получават възнаграждение в размер на хонорара за съответен брой часове пред ОКС "бакалавър", както следва:

1. за 30 часа лекции за всяка година от докторантурата за всеки докторант, български гражданин;

2. за 60 часа лекции за всяка година от докторантурата за всеки докторант, чуждестранен гражданин;

3. за 90 часа лекции за всяка година от докторантурата за всеки докторант със затруднена комуникация (незрящи и глухонеми).

(2) За всеки успешно защитил докторант научният му ръководител получава еднократно възнаграждение в размер на хонорара за 100 лекционни часа пред ОКС "бакалавър".